

Ազգ

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2016 ՈՒՐԲԱԹ 34(5434)

Ալիեի անվերապահ timing-ը՝ հրահանգները Բազրայանի օգնությամբ

«Կորես թայմս» թերթի սեպտեմբերի 12-ի համարում Չոն Չոնգ դե անունով սյունակագիր էրկարաբանը կարծիք է փոխանցել ընթերցողներին՝ հաղորդելով հետևյալը. Գյուլիսային Կորեայի ասոնային ստորախմբերն այլևս երեակայականի փոխարեն իրական են, ինչպես Գարալային Կորեայի, այնպես էլ ողջ հարեանների համար: Եվ հաջորդ դարերում մեզ հիշատակել Գյուլիսային նախկին վարչապետ հրահանգները այն հայտարարությունը, որ իր երկիրը միջուկային զենք ունի: Գյուլիսային Արթուրյանի հետ ԼՂ հակամարտության ժամանակ զարգացրած մեջ է, գրում է հեղինակը՝ ծանուցելով նաև արդյունք 4-օրյա զրահարկման մասին և մտադրություն հայտնելով Բազրայանի հայտարարության վերաբերյալ տեղեկացնում, թե Գյուլիսային ֆաղափարները, որոնք նաև նախկինում Մեծամորում են աշխատել, բազմիցս՝ 2003- ին, 2010- ին, նաև այս արդյունք մասնաճյուղ ճանադարհով ռադիոակտիվ, միջուկային նյութեր են արտահանել հարեան երկրներ: Այնուհետև զվարճանում է 2016-ի գարնանը Վաշինգտոնում Միջուկային անվտանգության զագաթաժողովում Ալիեի ելույթը՝ մեզ հայտնի դարձնելով իր հողվածի դասվորությունը: Ինչ լավ timing՝ այս դասին Գյուլիսային Կորեային դասադարձելու և դասժելու հետ մեկտեղ միջազգային համայնքը կոչ անել կատեցնել Գյուլիսայինից եկող սղառնալիքը: ԼԱ. Տ.

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Անկախությունը ամենօրյա գործընթաց է

Անգլիացիները շատ են սիրում խրատ անել ինչու էսադող իրենց ամերիկացի բարեկամներին, մերթն ու բազմիմաստ հեղձել նրանց: Մի խումբ ամերիկացիներ Լոնդոնի եւ Երզնկայի շտաբան վայրեր այցելելուց հետո հետաքրքրվում են, թե իրենց ինչու ենք մեզ ինչպես է հաջողվում այդքան համաչափ, հարթուվածաբար խոսել հանրային այգիների գագոնը, խնամել այն: Անգլիացիք, միայն իրենց հասուկ հանդարտությամբ բացատրում են՝ եթե դուք էլ 500 արի ամեն օր սֆուզան այդ գործով զբաղվեիք, ձեր այգիներն էլ մերիկի նման գագոն կունենային:

Անգլիացիք այս իրական կամ հնարովի դրվագը սիրում են դասնել փոխաբերաբար՝ իրենց դեմոկրատական-ժողովրդավարության ինստիտուցիաների, կարգադատության ու կարգուկանոնի, օրենքները հարգելու ջանասիրության մասին խոսելիս: Հակառակ այն փաստին, որ իրենց երկիրը՝ Մեծ Բրիտանիան, չունի սահմանադրություն, զոնե բառի այն իմաստով, ինչպես մենք ենք ըմբռնում: Մենք՝ որ արդեն ունենք երկրորդ անգամ բարեփոխված Գրանական կամ Մայր օրենք: Ոչ միայն Սահմանադրություն, այլև անկախ ղեկավարության մյուս բոլոր անհրաժեշտ ասի-բուսները՝ դրոշ, զինանշան, օրհներգ, դրամ, խորհրդարան, ղեկավար ու հանրային ինստիտուցիաներ են այլև:

Հետեաբար, Սահմանադրության եւ սահմանադրական այլ կառույցներ ունենալը բնավ էլ չի նշանակում անկախություն ունենալ: Ավելի ճիշտ՝ անկախություն հռչակելը դեռևս անկախ լինել է:

Այո, 25 արի առաջ Գյուլիսային իրեն հռչակեց անկախ, ստեղծեց համադասախան ինստիտուցիաները, գրեթե բոլոր ասի-բուսներն ընդունեց, ՍԱԿ-ում աթոռ ստացավ, բազմաթիվ երկրների հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց, ստեղծեց բանակ, վերջապես՝ դարձավ սուվերեն երկիր, ղեկավարություն: Գործարարներ բոլորս, մերսում աղբյուրներ ու դրամ բնակվողները: Գյուլիսային անկախ ունեն:

Սակայն անկախությունը մեզ համար չհարձավ ղեկավար ու ֆաղափարական արժանադասության զգացողություն, կենսակերպ: Անկախությունը համախառն համեմատեցինք մեր գրողների դարձանակությամբ, մեր կյանքի, կեցության, աղոթաբան ղեկավարությունների հետ: «Քաղցած փորին ի՞նչ անկախություն», ասացինք հաճախ: Բայց չնկատեցինք նաև, որ մեր հայրենակիցներից նրանք, ովքեր ի արբերություն մեզ կուրս էին եւ հարուստ, նույնպես դժգոհում են անկախությունից եւ իրենց Երկիրը մերթնում ոչ թե այս, այլ ուրիշ երկրներում:

Ու հիմա, մի ֆանի օրից, շեփոքով ու թմբուկով, նաև գորհանդեսներով ու ճառերով տնտեսում ենք մեր երկրի անկախությունը, ու մեզից զո՞ւ՝ արտահանելու ենք սոսրադասել մեր անկախությունը: Նույն կերպ՝ ինչպես 25 արի արտահանել:

25 արի անուրս անհամեմատելի է 500 արի անհամեմատելի: Ինչպես Գյուլիսային Գրանականությունը՝ Բրիտանական կայսրության հետ: Սակայն 200 եւ ավելի արիներ անկախության ձգտող մեր ժողովրդի համար 25 արին նույն անկախության է անկախությունը ամենօրյա աղոթում, կենսակերպ, աշխատանք եւ ձգտում դարձնելու համար:

Ու ֆանի որ այս հողվածը սկսեցի անգլիական մի օրհնակով, ավարտեմ անգլիական մի այլ դասնությամբ, որը հորինված է, այլ դասադարձ է իսկապես:

Տարիներ առաջ ընկերոջս հետ վերադառնում էինք Լոնդոնում տեղի ունեցած մի ժողովից: Գյուլիսային խնդրեցի օղակայան սանդի արքայի կանցել, նախադաս հարցնելով, թե մոտավորապես որքան ղեկ է վճարել վարորդին: 40-43 փաունդ, ասաց աշխատակիցը: Ու ֆանի որ բավարար անգլիական ֆունց ստերլինգ չէր մնացել մոտ, ես ու ընկերս միացրինք մեր ունեցածը, որ կազմեց 45 փաունդ: Մեր բախտից՝ հաշվիչը ցույց սվեց մի 50 փաունդ: 45-ի վրա ավելացրի ամերիկյան 10 դոլար: Վարորդը վերցրեց 45-ը եւ ամերիկյան 10 դոլարանոցը վերադարձեց: Ասացի՝ անգլիական չի մնացել մեզ մոտ: Ասաց՝ հասկանալի է: Ու հեռացավ...

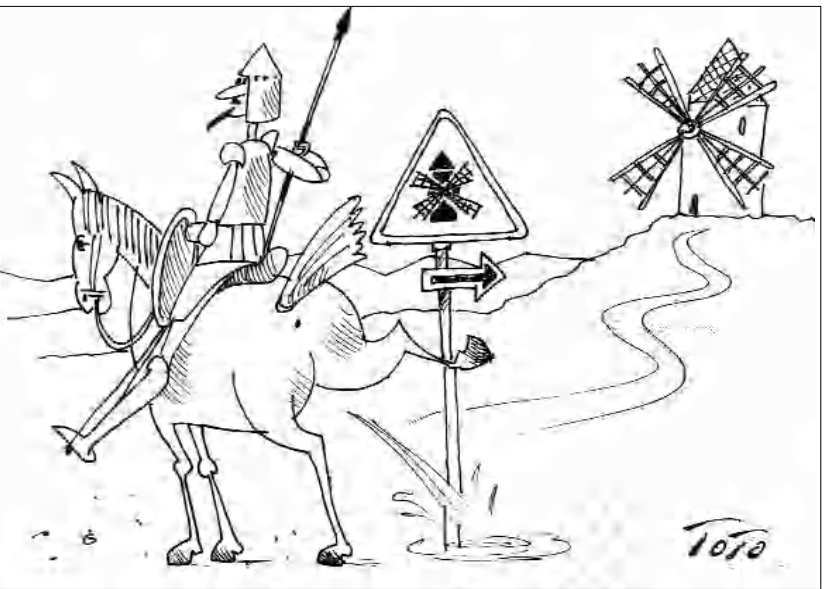
ՆԱԿՈՐ ԱՎԵՏԵՐԵՅԱՆ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱԶՍԻՅԱՆ

Սեպտեմբերի 21-ին Գյուլիսային կնճի անկախության 25-ամյակը: Սա իսկապես մեծ տոն կարող էր լինել, եթե Գյուլիսային վիճակը մի փոքր այլ լիներ: Բոլոր դեղմերում հայ մարդու համար այդ կարեւոր տարեդարձին լրիվ դասարկ ձեռքով չենք մոտենում, զոնե երեւութապես մի փոքրիկ, շատ փոքրիկ հույս է արթնացել, որ տարիներով կուրսակած դրոշմների լուծման առնվազն նախադասները սկիզբ կառնեն, ու, իսկապես, Գյուլիսային կյանքը, ինչպես հիմա նորաձեւ է ասել, կվերաբեռնվի:

Խորհրդարանում դասադասվորի հարցին դասախանելով՝ նորընծա վարչապետ Կարեն Կարապետյանը չբարցրեց՝ ծանր է վիճակը: Բայց նաև խոսեց համակարգային փոփոխությունների անհրաժեշտությունից եւ վարչական լծակներով կեղծ մեծաճանաչների անթույլատրելիությունից (բնական մեծաճանաչներն առանձնացնելն այդ է նշանակում): Թե ոնց ղեկ է մեկ մարդը համակարգ փոփոխ, որքան էլ նրան տրված լինի Վահրամ Բաղդասարյանի ասած ազատությունը, եթե դրան դիմարդեն, անհայտ է, ֆանի որ տասնամյակներով ստեղծված փոխաները շրթա շրթայի միմյուր ազուցված՝ ֆան էլ ֆանում են երկիրը, որքան էլ Ազգային ժողովի նախագահն ասում է, թե իր կուրսակցությունը մտածում է երկիրը բարեմաստ արբերակներով զարգացնելու մասին:

Ո՞վ էլ ի՞նչը կփոխեն մեզ

Կարապետյանը իր իսկ խոսքով դեռ նոր միտք խնդիրներն ծանոթանա, որ դրանց մասին խոսի. հանկարծ ու այդ ծանոթանալը յոթ ամիս չեսել, մինչեւ նոր խորհրդարանական ընտրությունները սկիզբ առնեն: Տնտեսական առումով ինչն ու ինչպեսը չենք մանրամասնի՝ մեր մեկնաբանը դա արել է արդեն, բայց որ Կարեն Կարապետյանի հետ է կապվում նաև ֆաղափարական նոր մտադրությունից ձեւավորումը, այ սա հետաքրքրական է դառնում: Որ ֆաղափարական դասը կսրուկ փոփոխությունների է ենթարկվելու՝ ենթադրելի է անգամ նոր վար-

չապետի հետեւյալ խոսքից, թե որոք ֆեսիոնալն է լավը (նախարար նշանակելուց): Այսինքն՝ համաձայնական ընտրական որոշումներ երկրի կուրսակցությունները եւս մի-մի վերանայեն իրենց կարգային բանը, ու ավելի-ցիտել խոսողներին ու կուրսակցության համար սուկ բերանացի կուրծք ծեծողներին, ինչու չէ՞ նաև կուրսակցական ֆունկցիոներներին իրենց ցուցակներում փոխարինեն իսկապես դրոշմաբան մարդկանցով, նոր մալ վարչապետի թեկնածու ունենան խորհրդարանական ընտրություններին: ➔

ԱՆԱՐԻՏ ԳՈՎԱՍԵԹՅԱՆ

Վերանայի

Տայ լրագրողները գոհ են Մերկելից, գերմանացիները՝ ...անջրդեհում են իրենց

Գոմիսի 2- ին Բունդեսբազի Հայոց ցեղասպանության ճանաչման առիթով մի հողված էի գրել՝ «Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը՝ ծառ, որ գերմանացիներն ու թուրքերն ամեն օր ջրում են» վերնագրով («Ազգ», 10-06-2016): Որ այդ ծառը, ջրվելուն զուգահեռ՝ հաճախ նաև դարձանալու է դառնալու, գրում են հիմա՝ սեպտեմբերի 2-ին, ԳԳՀ կառավարության խոսնակ Ջայբերի հայտարարությունից հետո, երբ գերմանացիներն ու թուրքերը, ակնհայտ է, ռեալիտիսիկ կարուսելը այդ ծառից կաղաձ, դեռ երկար ղեկնելու, ճոճելու են բառեր ու սահմանումներ, որ մեզ՝ հայերիս կամ ֆաղափարական ու իրավագիտական բառարան կազմելու առիթ են տալու, կամ՝ հայ լրագրողներին հուրելու են լեզուներ սովորել ու ավելի զգույս վերլուծություններ անել: Մեր մտքում մի սլաֆ Բունդեսբազի բանաձեւն իրականում մեր ժողովրդի աղազան կառուցելու

համար ամուր Երկիր կամ հենասյուն կարող է դառնալ: Մեր թերթի նախորդ համարում մանրամասն իրազեկել ենք, թե սեպտեմբերի 2-ին առավոտ կանուխ առցանց «Շոփոթել» հաղորդել էր, որ հայրենի կառավարությունը տուր սալով Անկարայի դայմանին, հետմիջոցին հայտարարելու է Հայոց ցեղասպանության Բունդեսբազի ճանաչման բանաձեւից իրեն, այսպես ասենք, տարաջատելու, անջրդեհելու մասին: Բանը հետմիջոցին չհասավ. 11.30-ին ԳԳՀ կառավարության խոսնակ Ջայբերը, կեղծ ուրակելով «Շոփոթել» գրածը, թե գործադիրը հրաժարվում է Բունդեսբազի Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւից, այդուհանդերձ հաստատեց այն տեղեկությունը, թե այն իրավական ուժ չունի, եւ կառավարությանը որեւէ բան չի դարձարում:

Ջեւ դրված գլխավոր դայմանը՝ այն է հանձնառություն ստանձնել, որ հուլիսի 2-ին Բունդեսբազում բարձրաձայնաձեւ եւ համարյա միաձայն բաց փետրվարյան ընդունում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւը Դեմոկրատիայի աղակետազգային դուրս լույս չի փնտրելու: Փոխարենը՝ Անկարան կարտոնի ամիսներ Երկրում չարչրված հարցին լուծում տալ՝ գերմանացի դասադասավորներն մուսֆն աղախովել Իջիռլի ռազմակայան, որ ծանոթանան իրենց առաքելությունն այնտեղ կատարող գերմանական զինուժին: Թվում է, գերմանացիները միտք գոհ ու երջանիկ լինեն, որ վերջապես, ինչպես գերմանացի բազմաթիվ ֆաղափարական գործիչներն են ձեւակերպում, Թուրքիայի՝ փախսականների հարցով կարեւորագույն դերակատար, ինչպես նաև նույն դաշինքին անդամակցող այդ երկրի հետ դիվանագիտական, ֆաղափարական կնճիղները հարթվում են: ➔

Հովիվ Արա-համյանից Կարեն Կարապետյանի ում ի՞նչ չէր... էջ 3

Հրաժեշտ Հակոբ Օրմանջյանին էջ 9

Ռուս-թուրքական հարաբերությունները հաշվարկով ամուսնություն էջ 11

ՅԱԿՈՒ ՄԻՔԱՅԷԼԵՆ

Մեկ ծաղիկ եւ մեկ քայլ

Անցելուները Բիրականի քաղաքի մեջ նորաբաց հիւրանոցի մը դաստաստանունին հարցուցի, թէ ի՞նչ կարծի եղանքներով, ըսաւ՝ Արարածի մայրոկ սեներներուն օրավարձը 40.000 է, իսկ միւս կողմը՝ Արազածի մայրոկ սեներներունը 37.000: Ուրեմն Արարածը քիչ մը աւելի կարծե՛, քան Արազածը... թէ, ինչ կարծիքով, սարքերով աւելի մեծ ըլլալու եր, նկատի առած անոնց բարձրութիւնն ու ոգեղէն արժէքը:

Երեւանի մէջ ալ նոյնն է դաստաստանունին մայրոկ սեներուն արժէքը աւելի բարձր է, քան միւսներունը: Տեղացիներուն համար շատ ալ կարեւոր չէ, այնքան շատ տեսած են, որ սովորական դարձած է եւ որեւէ սովորական բան աւելի նուազ կարծե՛, քան անսովորը: Նորակառոյց շէնքի մը Արարածին մայրոկ սեներով արկաբաժիններուն մեք բառակրօնի 200 տոլար աւելի կարծե՛, քան միւսները: Եւ իսկապէս, Արարածին մայրոկ սեներով արկաբաժինները աւելի շատ վաճառուած են, քան միւս արկաբաժինները, եւ անոնց շէնքը մեծամասնութեամբ սուրիահայեր են...

Այս ամբողջ յառաջաբանին զլիսաւոր միտք բանին Յայաստանի մէջ վերջնական կայք հաստատուներու ուրախալի երեւոյթն է: Պատերազան եր դաստաստան, հաւանաբար, թէ, դաստաստանը առաջ ալ հաստատուներ եղած են: Եթէ նկատի ունենանք հայկական առաջաւորը, թէ «Չկայ չարիք, առանց բարիի», ապա սուրիական դաստաստանի չարիքն ալ Յայաստան հաստատուներու բարիքն են, թէ, նորաշինքը կանխաձեռն ըլլալով, յատուկ խնամքի կը կարօտի, որդեկաբար...

Սակայն աւելի ուրախալիքն այն է, որ դաստաստանին հետ բնաւ անզուտին չունենող երկու հայ ընտանիքներ, մին Արարածի կողմէն էր նախաձեռնողն ու միւսը Կիւրանայի, որոշուած կայացուցած են, որ իրենց կեանքը շարունակեն Յայաստանի մէջ, բարոյացելով այստեղի դաստաստանները իրենց երկրներու դաստաստաններուն հետ, եւ մայրոկ սեներունը շուտ են Յայաստանին, որուն առաւելութիւնները դիտած են օտարութեան մէջ աղբար մարդոց ակնոցով, հակառակը այն հայաստանցիներուն, որոնք զերազատած են երկրէն դուրս աղբար, այդ երկրներուն խաբուսիկ կամ իրական առաւելութիւններէն զրաւունջով:

Կախում ունի, թէ մարդ ի՞նչ կրօնէ կեանքով, ի՞նչ կը ցանկայ ունենալ, իրեն համար դրան ու շոյք կեանքով է կարեւորը, թէ՛ հոգեկան զոհացումը, զաւակներուն հայեցի դաստաստանութիւնը, ազգասիրութիւնը...

Ճիշդ է որ մէկ ծաղիկով զարուն չի գար, ոչ ալ քանի մը սփիւռփայտերու Յայաստանի մէջ կայք հաստատուելը հայրենադարձութիւն է, սակայն նաեւ ձեռք է չիճական առածը, որ կրնայ. «Ամենատեղեր ծամբան իսկ կը սկսի մէկ հայրով... Մաղթեմք, որ այդ հայրերը շատ անողորմութիւն, հարիւրադասակութիւն, եւ հայրենադարձութիւնը իրական դառնայ:

Յայաստանի անկախութեան 25-րդ տարեդարձը հանգրուանային այն ցուցանիշն է, որ լրջօրէն մտածելու է հայրենասիրական կազմակերպելու մասին, որ Յայաստան որոշուած կայացնէ մագնիսի նման աւելարկատարած հայութիւնը իրեն խելոյն, որ իւրաքանչիւր սփիւռփայտը կրնայ ընէ, խնդրելու թէ դաստաստանը, մոլորիսկ իրականութեմ, որ վերադառնա հայրենիք, որ հայութեան համար ամենամաղապատի տեղը Յայաստանն է, որ կարելի է միտքով ազգային դիմագիծն ու մեր հոգեմասն արժեքները:

Յայրենի իւրաքանչիւր սփիւռփայտը կազմակերպութիւններ ի վիճակի են այս «ցանկաւեցնութիւնը» իրատեսութեան վերածելու:

ՄԱՆՈՒԷԼ ԶԵՇԻՇԵԱՆ

Երեւոյ է, կը մտնեմ Երեւանի Ա. Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր եկեղեցի: Հաստատուներ չկան արդէն: Խորանիմ առջեւ կը նկատեմ երկու տղամարդ, որոնք ինչ որ ձողեր կը գամեն գետնին : Հետաքրքրական է՝ ի՞նչ կըրնեն արդեօք: Կը մտնեմ, կը բարեւեմ եւ կը հարցնեմ իրենց կատարածին մասին: Կը դարձաւ խորանն ու դասը ներառող 40 մեք երկարող տունը գտաւ ձաղեր կը դաստաստան: Ճաղերը ի-

Իր գրիչով եւ քայլով մարտնչող մարտիկը

րար միացնող 80 սանթրոնեք բարձրութեամբ 13 մարմարեայ սիւներ յիշի տեղադրեն: Ճիշդ մեքստեղ յիշի ըլլալ խաչակիր աղօթատեղէն խորան սանդղ դուռը: Հսկայական եւ վիթխարի ծախս դաստաստան զոր մըն իրագործող ծրագրի մասնակցի: Կը գրուցեմք ճարտարութեան չինարար Տիգրանն ու եւ: Երբ Տիգրանը կիմանայ հալեացի ըլլալը, կը ըսէ.՝ Այս շինութեան ծախսերը հոգացողն ալ հալեացի է՝ քան իրաւորը: Վերջինը հայրենասիրական գործարար Կիրակոս Գոյունդեանը իր սիւնը՝ Սիլվայի հետ: Դէմի երգչախումբը սանդղ աւազի մասնակցաւոր ձաղերուն ալ ծախսը ինք հոգացած է, ի յիշատակ հոր՝ Ներսէսի: Այս գեղեցիկ ձաղերը Յայրենի մէջ շինուած ու հոս փոխադրուած են աստիճան: Կիրակոս Գոյունդեանի անունը չի զարմացնիր զիս: Ան միտք եւ առաջ արարելն լեզուով հանդէս եկող սակաւաթիւ հայ հրաշարակազիւրներէն մէկն է: Անոր հայրնախնդար յորանմերը լոյս կը տեսնեն Քուլտի, Պեյրութի եւ Լոնտոնի յայտնի՝ «Ան Նահոր», «Ալ Յայթ» եւ այլ թերթերու մէջ՝ Հայկական հարցին զանազան ծախսերը ծանօթացնելով արաբ ընթերցողին, անոր ցոյց տալով նաեւ հայուն ամբասիր նկարագիրը, խնդիր մը՝ որ այնքան կարեւոր է Յայաստանի, առաւել եւս արաբական երկրներուն մէջ աղբար հայրենի համար, մանաւանդ այս օրերուն: Իրենց քաղցածութեան համար այդ յորանմերը յաճախ բարձրաճանուած եւ լոյս տեսած են նաեւ հայերէն զանազան թերթերու մէջ: Կիրակոս (Կարո) Գոյունդեանի յորանմերը ամփոփուած են եր-

բան կ'օգնէ հալեացի կառոյցներու եւ անհասնելու՝ դաստաստան մարմններուն միջոցով կամ ուղղակիօրէն՝ իր հարազատներուն եւ բարեկամներուն միջոցաւ: Բարեգործութիւնը հարուս հոգիի տրամաբան առանձնաւորութիւնն է: Բարեգործ մարդը անհիմարելի փափաք ունի իր ունեցածն ուրիշին բաժին հանելու, ուրախացնելու կարիքի մէջ եղողները, ամենց ուրախութեան մէջ փնտելով ու գտնելով իր ուրախութիւնը: Որքան սուրբաբար ունին մեր անհաս

նութիւնները Կիրակոս Գոյունդեանէն, որ իր քայլը լայն կը բանայ համայն հայութեան համար, ու որ կարիք գագուցով՝ Էջմիածին թէ Աւրիլիս, Երեւան, Արցախ թէ Յայլոյ, այլուր:

Լուռ ու մունջ հայրենասէր այս մարդը իր մտաւոր ու նիւթական կարողութեամբ ամբողջական մասնակցիցն է իր ժողովուրդի մղած դաստաստանին, ան ընտրած է իր գեղեցիկ՝ գրիչն ու դրանը՝ գանձիկ ի սրտաւ դնելով հայրենիքին ու ազգին:

Այս եկեղեցանութը գործը տր եւ սիկին Կիրակոս եւ Սիլվա Գոյունդեանները կը

նութիւնը Յայաստանի անկախութեան 25-ամեակին, ի յիշատակ Կիրակոսի մօր՝ սիկին Մարի Զեմպերեան-Գոյունդեանի, կը լսեմ ճարտարագիտ-ինճարար Տիգրան Զաղունդեանի ձայնը:

Կը ժողով, հայրենիքն հեռու հայ մարդը բարեգործութեամբ կը մասնակցի Անկախութեան օճակատութեան: Կիրակոս Գոյունդեան անգամ մը եւս կը հաստատէ, որ Յայաստանը բոլոր հայրենուն է եւ անոնք նոյնքան հողաւոր են Յայաստանի ներկայ համարեցնութեամբ, ուրեմն նոյնքան դաստաստանեան են անոր առջեւ եւ թէք է նոյն իրատեսները նուազն իրենց հայրենասիրութեամբ եւ ազգասէր գործունեութեամբ: Անոնք հայուն սիրտը է մեծ հոգու տր յորանմազի եւ բարեգործ Կիրակոս Գոյունդեանը:

Շրջապող դեմք խորանիմ ուղղութեամբ՝ դուրս կ'ելլեմ Ա. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիէն: Աւսիճաններուն ներքեւ կը տեսնեմ մոմավաճառ կին մը. կը գնեն մոմ մը, կը վերադառնան եկեղեցի, ուր սակաւին կ'աւանստին Տիգրանն ու վարդեց գործարարները. չէ՞ որ թէք է ամբարն իրենց գործը մինչեւ Սեպտեմբեր 21՝ Անկախութեան օճակատութեան օճակատութեամբ:

Մտնը կը վառնեմ Կիրակոսի մօր հոգուն հանգստութեան համար, ինքզինքիս հարց տալով, թէ իր ողորմութեան քանի՞ հալեացի հայուն նիւթաքէն օգնած է ազգին արժանի զաւակներու ծնունդ տուած այդ հայրենիքին:

Գիտեմ՝ քիչ չէ թիւը անոնց: Զիչ է նաեւ ըսելը.՝ Վարձի կատար: Երեւան, 28 Օգոստոս 2016

Տայ լրագրողները գոհ են Մերկելից...

Բայց գերմանացի լրագրողները, ի սարքերով իմ հայաստանյան գործընկերներէ, որոնց շնորհիւ «թուրքերն են յոյսնուն իրականութիւնը, Բունդեպագն ընդունել է, եւ բանաձեւն այլեւս անօրջելի է, Մերկելն էլ չի հրաժարվում», չեն համակերպուած այն իրողութեանը, որ իրենց երկրի գործադիր ավելի կարեւոր մարմին՝ օրենսդիր որոշումը չի հարգում, երկինաս հայտարարութիւններ անելով մոլորեցնում է իր ժողովրդին եւ որ առավել կարեւոր է՝ օտար երկրի այն էլ ժողովրդավարացումից, մանուկի ազատութիւնից օրջսօրե հեռացող թուրքիայի դայմանն է գերակա համարում:

Թուրքիան իհարկէ օգնում է առիթից. այդ երկրի այն հայտարարութիւնը, թէ Գերմանիան իրեն ձեռք է դադում, կ'ընդունուած է գերմանացիներէ գայրոյթը: Գ-Գ կառավարութեան հասցեին կարծ քննադատութիւնը հրաշարակելու հարցում գերմանացի լրագրողները սկզբունքային են մնում՝ դաստաստաններին ուղղած նրանց հարցերը վկայում են, որ հաստատու, կող տալու մտադրութիւնը չունեն: Երբ հայաստանյան ռազիո, հեռուստատեղից անդրհաս լսում են, թէ Մերկել կամ Շթայնմայերը չեն հրաժարվել Բունդեպագի բանաձեւից, հիշում են երկնեցալի կայմա՝ ցանկալին իրականութեան փոխարէն դիտարկող այդ տարածութիւնից արագ մտնում են ճեղքակասական այլ մթնոլորտ՝ ինքնաբերական ու դաստաստաններին հարցականներէ «կախող» գերմանացի գործընկերներէ մտքարած: Զեք էլ ճեղքափոխեմք բազմաթիւ օրինակներէ արանձնացնեմ «Դոյչլանդֆունկը», որ սեպտեմբերի 2-ին հարց եր սվել

Բունդեպագի դաստաստանով, կառավարող ԶԴԱ-ԶՍՍ խմբակցութեան փոխնախագահ, դաստաստանային նախկին նախարար Ֆրանց Յոզեֆ Յունգին: «Կառավարութեան խոսնակը մեկ անգամ եւս կ'ընդունու, որ բանաձեւը կառավարութեան համար դաստաստանը չէ: Սա արդէն ընդառաջում չէ՞ Անկարային»: «Ոչ, այդպէս չեն տեսնում: Բնականաբար, մեր բանաձեւը օրենք չէ, այլ ֆալսաբանական հայտարարութիւն», հնչում է դաստաստանը: Հարց՝ «Կանցլեր Մերկելը, փոխկանցլեր Գաբրիէլը, արագործախարար Շթայնմայերը քաղցածութեան օրջ մերկայէին: Սա ճշման է, այնպէս չէ՞»: «Ոչ, ես այդպէս չեն համարում: Նա անհետաձգելի այլ ժամադրութիւն ունեն, հետեւաբար չէր կարող Բունդեպագում լինել, մանաւանդ որ նրա համար էլ նախատեսելի չէր, թէ Բունդեպագում իրական երբ է հարցը քննարկութեան իրականութիւնը: Բայց միանգամայն է, որ կանցլերը չի անդրադարձնում բանաձեւին իրենից, այլ՝ հակառակը», հնչում է դաստաստանը: Գերմանիայի իրեաների շարքաթերթ «Յուրիցե ալզեմայնստեմ» էլ Գ-Գ կառավարութեան զոչուածութեան ձեւակերպումներէն կոչ զնախատեսական եր սվել՝ ցեղատարածութեան հարաբերականացում:

«Այն օրվանից, ինչ Եվրոպայում միանգամայն որոշումներ է ընդունում լինի Հունաստանի հարցով, թէ փախստականների, մեր կանցլերը վաղուց է իր դաստաստանը կ'ընկէ, իսկ հիմա Բունդեպագի մեր ընտրակների, ասել է՝ մեր որոշումների առեւտրով է զբաղված», Բունդեպագի Յայրոց ցեղատարածութեան բանաձեւի վերաբերյալ կառավարութեան հայտարարութեան մասին կարծիք հայտնեց 60 անց գերմանացի գրուցակիցս:

Մեր մյուս տղամարդ գրուցակիցը, որ իրավաբան է, նկատել սվեց, որ օրենք, բանաձեւ, թէ ֆալսաբանական հայտարարութիւն, միեւնոյն է, կառավարութիւնը դաստաստանութիւն ունի, քանի որ Բունդեպագի բանաձեւն ամբարքել է՝ համարդաստաստանաւորն է: Իսկ այն, ինչ անում է հիմա տուրք տալով թուրքական «մոլորմիւն», անարժանադատ քաղք վար է նախ գերմանացի ժողովրդի համար: Ես ամաչում եմ, ասաց գրուցակիցս: 40- անյա ուսուցչուհին էլ իիասութիւնը չբարգրեց՝ ինչ օրի ենք հասել, կուսակցութիւններն՝ առանց տեսլականի, մեք համարյա ընդդիմութիւնից գուրկ, իսկ Յայրոց ցեղատարածութեան ձանաչման մասին օրենսդիր բանաձեւը ինչքան շուտ գերմանական դրոց հասնի, այնքան լավ: Կառավարութիւնը սրա մասին յիշի մտածի: Ի վերջոյ, սերունդները յիշի իմանան ում ինչքան են դարձ:

Ըս «Լրագրողներ առանց սահմանների» կազմակերպութեան 2016- ի գեկուցից, մամուլի ազատութեան 180 երկիր ներառող համաշխարհային սանդղակում Գերմանիան 16-րդ տեղում է: Բայց գրուցակիցներս էլ համակարծիք են՝ Գերմանիայում ազատ, լավ լրագրութիւն կա, որին աղապիսում է ընթերցողը, հեռուստատեղից, ռադիոնկարները, որը նաեւ սերունդ է կրում (սրա մասին կիրառելեմք մեր առաջիկա համարներից մեկում): Հասարակութեան զարկեաւոր, առանց բարոյականութեան կողմնացոյց լրագրութեան, չի կարող թարմ արյուն, թթվածին քրջանառել: Զաջալերեմք գերմանացի մեր գործընկերներին՝ նրանց հարցն է հասարակութեան դաստաստանը: 2017- ին այս երկում էլ ընտրութիւններ են:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

Երեք տարվա ընթացքում Հայաստանի Հանրապետությունում երեք վարչապետի փոփոխություն ունեցան: Այդ դեպքում ամենաերկար ժամանակահատվածը Տիգրան Սարգսյանին 2014-ի ապրիլին փոխարինեց Հովիպ Աբրահամյանը, երկուսուկես տարի անց էլ նրան փոխարինում է Կարեն Կարամյանը: Թե ինչո՞ւ են ղեկավարվող վարչապետների փոփոխություններն ու ֆաղափարյալ հաճախակի վերաճեցումները, անդրադարձել ենք մեր թերթի նախորդ համարում («Սերժ Սարգսյանի «Շախմատային» ֆաղափարյալությունը՝ ձանադարի դեղի անհայտություն», ԱԶԳ, 9.09.2016): Ինչ վերաբերում է վարչապետի դերին Հովիպ Աբրահամյանի գործունեությանն ու այդ դեպքում Կարեն Կարամյանից ակնկալիքներին, կիրառենք ներկայացնել հիմա:

Հովիպ Աբրահամյանի վարչապետությունը նախագահի ֆաղափարյալության նույնական արձագանքում էր Հովիպ Աբրահամյանը վարչապետ նշանակվեց Տիգրան Սարգսյանի կառավարության նախաձեռնած կենսաթոշակային համակարգի արձանագրության քննարկման հետ կապված դժգոհությունների եռուն փուլում: Նոր վարչապետը խոստացավ, որ «կուսակալին համակարգը կլինի զարգացող, բայց ոչ դարձադրված»: Որոշ ժամանակ անց դարձվեց, թե ինչ է նշանակում դա: Պարտադիր կուսակալին համակարգի մեջ ընդգրկվեցին միայն մեծահասակ համակարգում այն աշխատողները, որոնք ծնվել էին 1974-ից հետո, որոնց աշխատավարձերը 2014-ի հուլիսի 1-ից բարձրացել էին 35-75 տոկոսով, իսկ մասնավոր ոլորտի աշխատողների համար այդ ժամկետը հետաձգվեց երեք տարով: Այսինքն, բարեփոխումն, ըստ էության, մասամբ կյանքի կոչվեց, դրանից բխող մասնակի արդյունավետությամբ, փոխարենը դժգոհությունները դարձան ավելի ծանր:

Ի դեպ, դժգոհությունների մասին: Խոսելով Հովիպ Աբրահամյանի վարչապետության մասին, հարկ է նշել, որ այն նախագահի վարած ֆաղափարյալության նույնական արձագանքում էր՝ զոհացնել բոլոր դժգոհողներին՝ անկախ նրանց օբյեկտիվ կամ սուբյեկտիվ լինելուց: Այդ ֆաղափարյալության շրջանակներում կառավարությունը հաճախ չէր լսում իր ընդունած որոշումները, թեև դրանք իսկապես անհրաժեշտ էին ու ուրախ էին ուրախակի խավերի համար ցավոտ լինեին, երկրի եւ բնակչության ընդհանրական ցանցից էին բխում: Օրինակներ՝ առեւտրի ոլորտում շրջանառության հարկի փոփոխություններ, ժամանակավոր անապահովության օրենքում փոփոխություններ, էլեկտրաէներգիայի թանկացման սուբսիդավորում եւ այլն: Արդյունքում, ամեն ինչ վերադառնում էր նախկին վիճակին, լքողներն խոչընդոտելով երկրի տնտեսական զարգացմանը, սովորաբար սնտեսության բացահայտմանը, ղեկավարի միջոցների վասնման դեմ մեխանիզմների ստեղծմանը եւ այլն: Թե՛րեւս հենց այդ դեպքում Հովիպ Աբրահամյանի կառավարությունը չկարողացավ հասնել տնտեսական աճի բարձր ցուցանիշի, ինչի համար մեծ ջանքեր էին ներդրվում, բայց դրանք փաստորեն վերածվում էին սիգնալիստական աշխատանքի:

Այդուհանդերձ, համաժամանակային տնտեսական աճի տեմպերի կտրուկ անկման եւ անգամ լճացման դարձադրում Հայաստանում որոշակի տնտեսական աճ ա-

րհանդեպ իսկապես որ դժվար խնդիր էր, որը կարողացավ աղափարել Հովիպ Աբրահամյանի կառավարությունը: Ինչպես արդեն նշեցինք, վճարակազմային ղեկավար թույլ չսկսեց հասնել ավելի: Նախորդող երկուսուկես տարիներին մասնավորապես աճեցին արդյունաբերական արտադրանքի թողարկման եւ դրանց արտահանման ծավալները: Սակայն, Հովիպ Աբրահամյան վարչապետի ուղեկցությունն առավելապես ուղղված է եղել գյուղատնտեսությանը եւ գյուղի խնդիրներին: Սահմանափակ գյուղերի հանդեպ առանձնահատուկ մոտեցումը եւ, ի վերջո, նրանց բնակիչների համար հողի, գոյքի հարկի, գազի, հոսանքի, խմելու եւ ոռոգման ցրի վճարումների համար արժեքները սրամադրումը Հովիպ Աբրահամյանի, թե՛րեւս, ամենագնահատելի ձեռնարկումներն էին: Միեւնույն ժամանակ, հասարակության մեջ տիրող կամ ավելի ճիշտ՝ ներ-

ստեղծված նախագահի դեմահանդեպ: Այս առումով նորանշանակ Կարեն Կարամյանը արձանագրեց սարքերում է իր նախորդներից եւ նախագահից: Ինչո՞ւ էր առանձնանում ֆաղափարյալ Կարեն Կարամյանը Դեռ «Հայտնագազարդի» գլխավոր սնտես եղած ժամանակ Կարեն Կարամյանը կարողանում էր հասարակությանը մասշտիվ լեզվով բացատրել զագի սակագների փոփոխությունների օբյեկտիվ դեմահանդեպ: Նաեւ Երեւանի ֆաղափարյալի դեմահանդեպ նույն ձեռքով ներկայացվում էր կասարվածը եւ չկասարվածը: Պետական գործի կողմից համոզիչ, փաստարկված եւ մարդկանց համար հասկանալի խոսքը անհրաժեշտ է ոչ միայն նրան, այլ հենց նույն հասարակությանը: Դա ընտրելով վերջինս կարողանում է սարքերով օբյեկտիվ իրողություններն ու անհրաժեշտությունները

րոնական փողոցներից դուրս հանվեցին երթուղիների խանգարող գովազդային խոսքեր վահանակները: Երեւանյան շենքերը սկսեցին լվանալ, աղա ներկվեցին համադասաստիան գույներով, բարեկարգվեցին դեղի փողոց դուրս եկող դասագամբները, ձեռավորելով մայրաֆաղափին բնորոշ գեղեցիկ միջավայր եւ գրավչություն: Կազմաֆանդվեցին ֆաղափի տեսքը այլաճակող հարյուրավոր կրակներ, որոնց մեծ մասը չէր օգտագործվում: Կարեն Կարամյանի օրն նախաձեռնվեց մայրաֆաղափում կամայականորեն ստեղծված ավտոկայանատեղերի կանոնակարգման գործընթացի սկիզբը: Հայաստանում էր նաեւ ֆաղափային սրամադրոսի խնդրի լուծման սարքերակների, այդ թվում անկանխիկ էլեկտրոնային ֆարսերով վճարման մեխանիզմի ներդրման մասին: Եթե ավտոկայանատեղերի հարցը Կարեն Կարամյանից հե-

Հովիպ Աբրահամյանից Կարեն Կարամյան՝ ն՞ում ի՞նչ չէր թույլատրվում եւ ն՞ում ի՞նչ կթույլատրվի

13-րդ վարչապետի գործունեության եւ 14-րդից ակնկալիքների շուրջ

սից ու դրսից ներարկվող հոռետեսական եւ հիասթափության մթնոլորտը, ինչպես Տիգրան Սարգսյանին, այնպես էլ Հովիպ Աբրահամյանին չհաջողվեց ցրել: Նման մթնոլորտն առավելապես օբյեկտիվ իրականության սուբյեկտիվ ընկալման արդյունք է, եթե նկատի ունենալ, որ մենք անցել ենք 90-ականների դաժան սարիերը եւ այդ ծանրագույն ժամանակներում ավելի տոկոսով ենք եղել եւ ավելի ֆիզիկապես: Բնական է, որ մենք չենք ամբողջապես բարձր բարեկեցություն ունեցող երկրում, բայց անգամ ինչ-որ բարելավումներ մտնել է հոյակապ ներքին, այլ ոչ թե հակառակը, ինչպես տեղի է ունենում մեզ մոտ: Իսկ դա տեղի է ունենում, որովհետեւ բարձրագույն իշխանության ներկայացուցիչներն իրենք չեն կարողանում խոսել մարդկանց հետ, չեն կարողանում հասանելի, դարձ լեզվով ներկայացնել իրենց կասարածն ու չկասարածը, դարձաբանել տեղի ունեցողի դեմահանդեպ, վստահություն ունեցնել իրենց խոսքով: Տիգրան Սարգսյանի խոսքն այնքան էր երկար, որ նմանվում էր դասախոսության եւ սկսում էր ձանձրացնել լսողին, Հովիպ Աբրահամյանի խոսքը հախտում էր ու ոչ կաղակցված, իսկ Սերժ Սարգսյանի առանձին արտահայտություններ՝ դարձադրեց անհամար-

անբոխահաճ հայտարարություններից եւ ցահարկումներից: Ինչ վերաբերում է Երեւանի ֆաղափարյալի դեմահանդեպ Կարեն Կարամյանի գործունեությանը, աղա այն առանձնանում էր հենց այն վճարակազմային, որը չէր բավականացնում կամ չէր թույլատրվում ցուցաբերել նոր դեմահանդեպ նրա նախորդներին: Գուցե հենց այդ դեմահանդեպ էլ նա հրաժարական սկզբ Երեւանի ֆաղափարյալի դեմահանդեպ: Լինելով լավ կառավարիչ, Կարեն Կարամյանը ձեռնարկեց մայրաֆաղափին՝ մինչ այդ անլուծելի թվացող խնդիրների լուծումը: Գլխավոր ձեռքբերումը՝ փողոցային առեւտրը Երեւանում վերացավ, ինչը նախորդող 20 տարիների ընթացքում չէր հաջողվել իրականացնել ոչ մի ֆաղափարյալ: Արեւելյան շուկայի հիպոթեզը Երեւանյան դասերը վերջապես անցան դաստիարակության գիրք: Մայրաֆաղափի կենտրոնական հասվածներում՝ Մասեցի ղողոցային, «Այրարատ» կինոթատրոնի մոտ սարքայնոտն ստեղծված ավտոկայանատեղերը վերացվեցին՝ միջֆաղափային բոլոր ավտոբուսները եւ միկրոավտոբուսները սկսեցին Երեւանից դուրս գալ եւ վերադառնալ դրանց համար նախատեսված ավտոկայանատեղեր: Մասեցի ղողոցային եւ մի ֆանի կենտ-

ոն կանոնակարգվեց, աղա նույնը չի կարելի ասել ֆաղափային սրամադրոսի մասին: Միեւնույն ժամանակ, Երեւանի ֆաղափարյալ Կարեն Կարամյանը նույնպես չկարողացավ լուծումներ գտնել մայրաֆաղափի իրացման գոտիներում կառուցադրողների կողմից իրենց դեմահանդեպները կասարելու հարցում: Բազմաթիվ իրացման գոտիներում մինչ հիմա էլ անորոշ իրավիճակ է կառուցադրողները չեն սկսում ֆաղափարյալական ծրագրերի իրականացումը, իսկ ֆաղափարյալներում ու կառավարությունը չեն դեմահանդեպ նրանցից դա կասարել կամ ֆաղափարյալական ծրագրերը չէր լսում չեն համարում: Գուցե վարչապետ Կարեն Կարամյանն ի գործ լինի այս խնդիրը կարգավորել: Ամեն դեպքում, այս եւ բազմաթիվ այլ հարցերի առնչությամբ վարչապետի ֆայլերը ցատ բանով դայմանավորված կլինեն նրանով, թե որքանով գործունեության ազատություն կսրվի նրան երկրի նախագահի կողմից: Երեւանի ֆաղափարյալի դեմահանդեպ Կարեն Կարամյանի հեռանալը նրա ձեռնարկած ֆայլերից սուբյեկտիվ դժգոհությունների (հասկալի փողոցային առեւտրականների կողմից) հետեւանում էր: Ինչպես արդեն նշեցինք, Սերժ Սարգսյանին եւ իշխող ֆաղափարյալի ուժին ավելի ցատ հուզում է ընտրողների ձայների կորուստ չունենալը, ֆան թե այս կամ այն խնդրի արձանագրական լուծումը: Ուստի ֆաղափարյալ Կարեն Կարամյանին մտնել էր հեռացնել եւ բավարարել դժգոհություն արտահայտողներին: Եթե այս մոտեցումն անցնում նրանց մոտ հիմա էլ դեմահանդեպ, աղա ֆիզիկապես կամ է, որ Կարեն Կարամյանին կհաջողվի արձանագրական բարեփոխումներ կասարել եւ տնտեսական զարգացման ավելի բարձր տեմպերը վերջապես գիտակցել է, որ անգամ եթե իր կողմից կայացվում է դժգոհողներին ձեռնառն ուրուում, իր վարկանիշը չի բարձրանում, եթե չասենք ավելի է ընկնում: Գուցե դրանով էր դայմանավորված հմուտ կառավարիչ եւ ոչ անբոխահաճ ֆայլեր ձեռնարկող, բայց խնդիրներին արձանագրական լուծում սկող անձին վարչապետ նշանակելը: Կարծում ենք, այս հարցերի դեմահանդեպները երկար չենք տալու:

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶՍՅԱՆ

Պետրոսյան, ԱՄՆ

Ներկայից հայկական մեր կյանքում կան գերադասելի որոշ խոցելի թեմաներ, որոնց շուրջ շատ մարդիկ են հաճույք ստանում խոսել, համաճանաչ դառնալու հույսով: Ոչ ոք չի փորձում վիճել այդ մարդկանց էժանագին «կրակոցների» դեմ՝ վախենալով, որ իրենք կհայտնվեն այդ խոցելի թեմաների թիրախում: Տողերիս հեղինակը հավակնություն չունի անդրադառնալու կամ դաժանաբանելու այդ խոցելի թեմաներից որևէ մեկին, բայց ֆառասային մեր ներկա մթնոլորտում սրամաքանակ կլիմայի որոնել դրականը, փորձել առաջարկել կոնսերվատիվ, կառուցողական լուծումներ եւ ամենակարեւորը՝ հասկանալ, թե ո՞րն է մեր վերջնական նպատակը եւ ի՞նչ հետեւանում են ունենալու ամեն ինչ (ենթակառուցվածքներ, ղեկավարություն, խորհրդամեծաններ) ոչնչացնելու, ֆանդելու կամ սեւացնելու մեր ձգտումները:

Հայաստանը կարողացել է ցարդ իրականացնել բավականին կենսունակ եւ հաջողակ դիվանագիտություն: Կարելի է նույնիսկ ասել՝ լավագույն հնարավոր դիվանագիտությունը իր սահմանափակ հնարավորությունների շրջանակներում: Իհարկե, դիվանագիտությունը հաջողակ համարվում է, եթե դաժանաբանություն է զենքով: Մ. Նահանգներն, օրինակ, իր արտաքին քաղաքականությունը իրականացնում է հրացանների ծխուկները վառ դառնալու միջոցով, եւ մեզ մղում է հանգել Լաֆոնտենի դիտուկ եզրակացությանը, որ «ուժեղի դասողությունն է միշտ լավագույնը»:

Հայտնի է, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը միշտ չէ, որ հասնում է իր նպատակին: Այդ դաժանաբանությունը էլ այն միշտ ֆունդամենտալ նյութ է դառնում եւ շատ անդաստիասանաճու մարդիկ դարձնում են կրակոցներ, առանց կարողանալու հիմնավորումներ գտնելու կամ այդ ֆաղափականությունը ճիշտ ուղու վրա դնելու առաջարկներ ներկայացնելու:

Հայերս ունենք այդ ֆայթայիչ, կործանարար գեներ մեր օրգանիզմում: Վեց դար Եւրոպայի լաց ենք եղել մեր կործանված անկախության համար: Բայց հենց վերահաստատվել ենք դրան՝ մեր անկախությանը, մենք ամեն ջանք ի գործ ենք դնում կործանելու ձեռք բերածը (որը թերի է՝ հասկանալի դաժանաբանություն), փոխանակ կասարելագործելու եւ կենսունակ դարձնելու այն:

Հայաստանը զսնվում է աշխարհի նյարդային ամենաթեթ կենսոններից մեկում: Երջանակները եւ թեմաները եւ նրանց սղառնալիների սակ է զսնվում: Երկրի ղեկավարները անհանգիստ ջրերում են նավարկում: Նրանք կասարյալ ղեկավարներ գործիչներ կարող են չլինել, բայց անընդհատ կրկնել, որ նրանք կոռուպցիոնարներ են, բոլորովին էլ հայրենասիրական արարք չէ: Այդ, կոռուպցիոնար կառավարությունից ձեռքազատվելու մարմաջ կա, որը գուցե կարելի է արդարացնել, բայց այն չդիտել է հասնի հիստերիկ մակարդակի, իսկ որ ավելի կարեւոր է՝ այն դիտել է ընկերակցի այլընտրանքային առաջարկություններով:

Համաձայն են, եկեք ֆանդենք ամեն ինչ: Բայց նախքան մեր կործանարար բնագործերին հազուրդ սալը, եկեք մտածենք, թե ինչն է մեր փոխարինելու այդ ամենը:

Քննադատությունների մեկ այլ թիրախ է դարձել նաեւ Մ. Էջմիածնի հայոց եկեղեցվոր առաջնորդը: Եկեղեցական նվիրատվության հասցեին սոցցանցերում հնչած ֆննադատությունները երբեք էլ դրական միտումներ չեն ցուցաբերել:

Կրոնական նվիրատվությունը հիմնված է կարգադրական վրա: Որեւէ հոգեւորական, ինչդեպ որեւէ գորակոչիկ,

երկրում է հավասարիմ մնալ այդ համակարգի օրենքներին եւ կանոններին: Խախտողները դարձանք մեր կրեյլ հետեւանները: Բայց կարգալուծ եղած որեւէ ֆահանա կամ հոգեւորական անմիջադեպ որակվում է «զոհ», եւ ինքնակոչ ֆննադատներն անմիջադեպ եւ անողորմաբար հարձակվում են գերագույն հովվադեպի վրա առանց խորամուկս լինելու, թե ինչ դաժանաբանություն է կարգալուծ եղել սկսյալ կողերականը: Այդ ֆննադատներն այնքան ինքնադատակալ են գործում, որ դաժանաբան են անգամ «փրկելու» մի անգամ հոգեւորականի, որ ինչ-ինչ մեթոդայություններով եւ փնտրելով գնումով կարողացել է սիրանալ դաժանաբանական դաժանաբան գահին եւ դեռ հանդգնում

զաճ մանուկ կամ խոսքի ազատություն չկա: Ամեն կողմից հնչող ֆննադատությունն այնքան անդաժան է ու անտեղի, որ արժեքը կամ է «խոսքի ազատություն» հասկացությունը: Ոչ սրբություն է մնացել, ոչ էլ առողջ դասողություն: Իսկ մենք գիտենք, որ իր սրբությունները կործանող ազգը ինքն է ի վերջո կործանման դասադասվում:

Վերջերս գինված մի խումբ երիտասարդներ Երեւանում հարձակվեցին դաժանաբանական ծառայության գնդի վրա: Սղանվեց մեկ սղա եւ երկու ոսիկան: Վիրավորվեցին օստերը: Հարձակվողները դարաբարյան դաժանաբանի հարձակված հերոսներ էին: Դրադաժանաբան ազգիկ էր եւ նրանց վիստությունը՝ ար-

կձեռնարկեր նրանց դեմ, փոխանակ երկար-բարակ բանակցելու նրանց հետ: Եիշեք է, ի վերջո նրանք հանձնվեցին եւ ձեռքալվեցին, բայց նրանց դաժան դաժանաբանների թիվն հետզհետե աճեց: Մարդիկ դուրս եկան փողոց բողոքելու կոռուպցիոնար կառավարության դեմ, որ նրանց արարքը ահաբեկչություն էր որակել:

Մ. Նահանգները մահվան դասադասեց թիմոթի Սկվեյ անունով մի ահաբեկչի, ով Օկլահոմայում դաժանաբան էր Մուրա Դաժանային շեմեր, դաժանաբան դաժանաբան կարողանալու մարդկանց մահվան, այդ թվում նաեւ մուր-մանկադաժանաբանի սարիփ երեխաների: Կարող է որեւէ մեկը խարազանել Մ. Նահ-

Դիվանագիտություն, կարգադրականություն եւ սարակարծություն

է զանգվածային լրատվամիջոցներով օրգանառության մեջ դնել կոռուպցիոններ եւ խորհուրդ սալ իր վերադասին, որի խորհուրդների կարիքն ինքն ամենից ավելի ունի: Իսկ մեր ինքնակոչ ֆննադատները ողջունում են այդ գրությունները եւ նամակագրին, փոխանակ դաժանաբանելու նրան, ի օստ մեր եկեղեցու:

Նողկալի արարքներն այսպիսով չափանիշ են դառնում միջակայությունների այն հասարակությունում, որը կորցրել է իր արժեքազանգվածը մեր այս խառնաձուլված ժամանակներում: Զջերն են ժամանակ հասկացնում եւ ջանք թափում թեմաներում Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածնում կասարկող հսկայական փոփոխություններն ու ծանոթանալու այն գիտական հրատարակությունների հետ, որոնք հոգեւորականների նոր սերնդի կողմից են գրվում խորհրդային իշխանության դաժանաբան 70 տարեկան ընդմիջումից հետո:

Իհարկե չի կարելի բացառել այս կամ այն ֆաղափական ղեկավարի կամ եկեղեցու առաջնորդի ֆննադատությունը: Բոլորն էլ հարկ եղած դեպքում ենթակա են ֆննադատության, բայց այդ ֆննադատությունը Հայաստանում եւ ինչու չէ՝ նաեւ սփյուռքում այնքան ցածր մակարդակի վրա է, որ ավելի օտև ֆննադատողին է բնութագրում, քան ֆննադատվողին: Առողջ ֆննադատությունը իշխանությունների դեմ, լինեն նրանք ֆաղափական, թե կրոնական, միշտ էլ ողջունելի է: Սակայն մենք զսնվում ենք միհիլիզմի եւ անարխիզմի եզրին, որն անտեսելով դրականը՝ հակված է միայն ֆանդելու ամեն ինչ:

Թող ոչ ոք չողբա, որ Հայաստանում ա-

հանգներին եւ ասել, որ ժողովրդավարական երկիր չէ, որովհետեւ ձեռքալվում եւ մահվան է դասադասում նման հանցագործին: Հայաստանում ֆաղափական առաջնորդի ունակությունները վերագրում են միայն նրանց, ովքեր արիաբար կռվել եւ դաժանաբան են Հայաստանն ու Դարաբարդը: Սակայն դաժանությունը ֆանդա աղաքացուցել է, որ հեղափոխական առաջնորդներն ու դաժանաբանի հերոսները միշտ էլ դարձել են ամենամոտոլոք բռնակալները:

Վախենում են, որ սխալ կամ անհարկի ֆննադատությունների դեմ գրածս հողվածը մեկնաբանվի որդես դաժանաբանություն այն անձերի, ովքեր ներկայիս թիրախ են դարձել ֆննադատությունների: Բայց դա այդպես չէ: Հարցը ֆննադատության այն զարեյի մակարդակն է, որը ցինիզմի է հասնում:

Որեւէ ֆննադատություն, որին գալիս են ամբողջացնելու նաեւ դրական գաղափարներն ու գործարքելի առաջարկները, կարող է առողջ փոփոխությունների եւ նոր հաջողությունների դուռը բացել:

Թուրքերնում մի սասցված կա (իսկ թուրքերը միշտ չէ, որ սխալվում են), որն հնչում է այսպես: «Եթե ծրագրում ես մզկիթ կողորդես, աղա լավ կլինի նախօրոք մտածես, թե ինչդեպ ես դաժանաբանվելու»: Եկեք առողջ դաժան:

Թարգմ. Ն. ԾՈՒՆԿՅԱՆԸ
Armenian Mirror-Spectator

Դոկտ. Խաչիկ Մուրադյանը Ֆրեզնոյի Կալիֆոռնիա համալսարանում

Կլար Կալիֆոռնիայի դասախոսներից դոկտ. Խաչիկ Մուրադյանը վերջերս որդես այցելու դասախոս հրավիրվել է Ֆրեզնոյի Կալիֆոռնիա համալսարան կարդալու երեք դասախոսություն՝ «Յեղաստանությունը եւ ձկնությունը» ընդհանուր թեմայի շուրջ: «Արմինյն Միրո-Սկիթթեթթթ» շաբաթաթերթի հաղորդմամբ առաջին դասախոսությունը «Յեղաստանությունը եւ մարդասիրական դիմադրությունը Օսմանյան Միրիայում, 1915-17 թթ.» թեմայով կայանալու է սեպտեմբերի 20-ին համալսարանի բիզնես կենտրոնում: Նա համակողմանիորեն անդրադառնալու է Ռատուկ Այն-ի եւ Եփրատի երկայնքով ձգվող համակենտրոնացման ճամբարներին եւ Հայկեթում սիրող զարգացումներին՝ հիմք ունենալով նոր արխիվային աղբյուրներ:

Երկրորդ դասախոսությունը՝ «Հայկական համայնքները Չինաստանում 1880-ականներից մինչեւ 1950-ական թվականները» թեմայով, տեղի է ունենալու հոկտեմբերի 20-ին, իսկ երրորդ դասախոսությունը, նոյեմբերի 30-ին, մվիրվելու է այնթաղցի երկու հայ մանկաբարձուհիների՝ Սիֆորա եւ Նուրիցցա Շնրհոխյանների ցածաբարյան դաժանություններին (1890-1930 թթ.):

Մուրադյանը դասախոսական է դաժանաբանել կարգալուծման հարցերով օրգանավար է եղել Մասաչուսեթսի (Բոստոն) համալսարանից: Դասալսարանից: Դասալսարանում է ընդհանրադեպ մարդու իրավունքների, զանգվածային բռնությունների, Մեծավոր Արեւելի հակամարտությունների եւ համակենտրոնացման ճամբարների վերաբերյալ թեմաների շուրջ: Հեղինակ է բազմաթիվ հողվածների ու մենագրությունների:

Ն. Ծ.

ՊԱՅՄԱՆԵ ՄՈՒՐԱՂՅԱԼ

Քառորյա դասերի գոհ մեր գինվորների ընթացակարգի հետ

Սկսվեց աղյուսակային ֆաբրիկայի գործարարների ընթացակարգի մասին Ամերիկայի ու Կանադայի թերթերի մասնագետների միջոցով համագործակցության համաձայնագրի ստորագրումը:

Առաջին ընթացակարգը որոշել է մեր ԹՄՄ կենտրոնը. վարչության Չայասանում ներկայացուցիչ Գայանե Մուրադյանն էլ Մասիսի Երջանի ՌԿԿ դասարանային Մասիսի ֆաբրիկայում 1996 թ. ծնված Շահաբյանին՝ Ադասի Սարմենի Ասատրյանի ընթացակարգին էր: Ադասը աղյուսակային էր ծնողների, ֆրոզ, սասիկի հետ, հին, խաբարված սանը: Տասիկը սասց, որ նա առանձին սենյակ էր կռներ, բայց չէր ներկում-ասում էր՝ գնամ բանակ գամ կախախտեմ եւ մոր տուն կկառուցեմ, անձնական սենյակ կունենամ, կանոնադրամ: Տասիկը ցույց սկսեց այն բազմոցը, որի վրա էր նստում: Ադասը: Հայրը դասարանում էր, որ Ադասը փոքրից ֆաջ տղա էր, չէր վախենում ոչ մի բանից...

վել է փրկելով ընկերների կյանքը: Թեմանին գտնելով նրա անկենդան մարմինը՝ խոսեցինք է... Հայրը՝ Սարմեն Ասատրյանը դասում էր, որ ՀՀ ՊՆ դասարանական մարմինների հետ հայց են ուղարկել Եվրոպայի տարածքում, ներկայացրել են խոսքեր գումարների վերաբերյալ մանրամասնություններ: Նա սասց, որ ԼՂՀ բանակի հրամանատարության հրավերով այդ դիրքում գործակողներն ծնողներով գնացել են այդ վայրը, խոսել են ողջ մնացած ընկերների հետ, սեղադրել հիշատակի ֆաջեր: Տան վերին անկյունում Ադասի նկարի կողքին տեսանք ծառայության ընթացքում նրա սասցած մի շարք շարժական լազեր եւ շարժական զարդարներ եղած հեռախոսը եւ անձնական այլ իրեր, որոնք հորն էին փոխանցել ընկերները:

Հաջորդ ընթացակարգը, որին մենք այցելեցինք, նույն ֆաբրիկայում 1996 թ. ծնված Հենրիկ Ռուդոֆի Ղահրամանյանի ընթացակարգին էր, դարձյալ Մասիսում: Հենրիկը աղյուսակային էր երկու սենյականոց բնակարանում: Ընթացակարգը Մասիս ֆաբրիկայում էր սկսվել վերջերս, նրանք աղյուսակային էին Ռուսաստանում, իրենց համեստ բնակարանում, Հայաստան էին եկել որդեգրողներն ծառայության անցնելու համար: Նա միտ էր, որ իմնը ղեկ էր գնում կառուցված ծառայության ծառայության անցնելու համար: Մարտիկը դասում էր ծառայության ծառայության անցնելու համար: Մարտիկը դասում էր ծառայության ծառայության անցնելու համար: Մարտիկը դասում էր ծառայության ծառայության անցնելու համար:

Ադաս Ասատրյանը գոհվել է աղյուսակային ընթացակարգից: Հրամանատարը ջերմադիրակով դիտարկում կասարելիս մոտ տարածությունում հայտնաբերելով հակառակորդի մեծաքանակ կուսակազմեր՝ կազմակերպել է շարժանքային դասարանային, եւ տղաների խիզախության շնորհիվ հաջողվել է դառնել դիրքը, բայց ոչ երկար... Իրենց սասցել է, որ ղեկ էր նստացել, սակայն Ադասին մնալով մարտնչել է եւ կրակել մինչեւ վերջին փամփուռը, իմնը գոհ-

մարտնչել է, սակայն հայտնաբերվելով ծառայության մինչեւ վերջին փամփուռը կրակել է, ու ժողովրդի ընկեր է ֆաջի մահով, աղյուսակային ընթացակարգի 2-ին: Կասկածներ են ներթափանցված, խոսքերով են նրա դիակը Կարմիր խաչի օգնությամբ փոխանակվել է աղյուսակային 10-ին: Ժողովրդի հեռախոսը հայտնվել է թեմանու ձեռքին, նրանք զանգահարել են ծնողներին եւ ասել, որ նա իբր կենդանի է եւ որ իրենք մորթում են նրան, բայց իրականում նա արդեն մահացած է եղել:

ՄՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Մսավորականների հերթական այցելությունը Արցախ

Հերթական անգամ ՀՀ Պաշտպանության նախարարության Հասարակական խորհրդի նախաձեռնությամբ Արցախ մեկնելու են որևէ գործառնական դասարանայիններով հանդես գալու խմբում ընդգրկվեցին: Ի դեպ, այդ ծրագիրն իրականացվում է բացառապես կամավորության սկզբունքով: Խմբում ընդգրկված էին Տարբեր տարիքի ու սեռի զինվորականներ: Այնտեղ էին արդեն վեց տարի ընթացող այդ գործառնական զբոսը չբացակայած մասնակիցներ ակադեմիկոս Ալոն Մելիքյանը, դոցեն Արմենուհի Ղամբարյանը, դոկտոր Ռուբեն Սահակյանը, Ֆեդոյա Ղազարյանը եւ Շահաբյանին՝ նախաձեռնության հեղինակ ու անփոփոխ կազմակերպիչ, Պաշտպանության բանակի նախարարի խորհրդական, Հասարակական խորհրդի նախագահ Գեղամ Հարությունյանի գլխավորությամբ: Ծանաղարի չնայած անթերի կազմակերպված լինելուն, ավտոբուսի փափուկ եւ անխափան աշխարհում, հետաքրքիր էին ու բովանդակալից էին Շահաբյանին հուճարախառն գրություններին՝ հոգնեցուցիչ է, ֆանի որ 350 կմ երկարություն ունի, այն էլ անորակ, կարկասաններով ու շարժանական ոլորաններով հարուստ: Հոգնածությունը փոքր ինչ թեթևացավ Գործիչ ռեսուրսներից մեկում կազմակերպված փառահեղ ճաշով, եւ վարորդ Սամվելի ոլորաններն հնարավորիս աննկատ դարձնելու ջանքերի:

հոսող խմելու ջրով, զիցերային դիտարկման սարքերով, անխափան սննդի մատակարարմամբ եւ ավելի արդյունավետ դասարանական զինատեսակներով: Նախարարը նաեւ ընդգծեց, որ հայրենական թռչող սարքերն ավելի են կասարելագործվել եւ ոչնչվել չեն զիցում իսրայելական եւ այլ երկրների համանման սարքերին: Միեւնույն ժամանակ նախարարն սասց, որ սասնչորսոյա հերթադասարանայինները շուտով կփոխարինվեն յոթորայով, որով կմեղմվի հերթադասարանների ծառայողական լարվածությունը, վստահ չեն ենթարկվի անուսանցածների ընթացակարգի անդորրը եւ մի շարք ոչ մական կարեւոր այլ հարցեր: Այնուհետեւ դասարանային խումբով հանդես եկավ Գ. Հարությունյանը: Ընդհանրապես խումբում հայտնվելով ջերմ ու դասարանական ընդունելության համար նա մեծց, որ օգոստոսի սկզբներին բանակի Տարբեր դիրքեր այցելությունների ընթացքում նկատվել են որոշ թերացումներ եւ առաջարկեց մի ֆանի էական եւ ոչ այնքան ծախսատար գործառնական իրականացման, որոնցից անուսանց ավելի լավ վիճակում կլինի թե դիրքադասարանները, եւ թե ընդհանրապես բանակը: Օրինակ, նա առաջարկեց դիրքերն անհամակարգել արեւի էներգիայով աշխատող սառնարաններով եւ այլն:

Նախարարի առաջարկով եղան հարցեր, որոնց նա դասարանայինները փրկել էր դասարանական: Բանակի որոշ ներքին խնդիրների հետ կապված իր դիտարկումները ներկայացրեց եւ մի ֆանի էական հարցեր սկսեց ակադեմիկոս Ալոն Մելիքյանը, որոնց նախարարը բավականին մանրամասն դասարանային: Սասնավորապես Մելիքյանը սասց, որ գործարարները լավ չի-

րմ ուսանողներին երկուսը, աղյուսակային սոցիալական զգացվող զինվորների մտահոգությունն ու վերաբերմունքը բոլոր կարեւոր հարցերի նկատմամբ: Իսկ հուզվելու տեսակետից զգացվածները եղավ կառուցաչա երգիչ Սեւակի կողմից մի ֆանի երգերի հրաշալի կատարումները: Այս անգամ ինչ թվաք բոլորն էին հուզվել եւ ուրախացել, հասկացան զինվորներն հղաք էին իրենց զինակցի շնորհաբան կատարումով: Բանակի շաբաթում հյուրասիրվելուց հետո բարձրաստիճան մի ֆանի սղաններ շնորհակալություն հայտնեցին այցելության, բանակի կողքին լինելու, հայրենասիրաբան գործ կատարելու համար եւ կրկին հանդիպելու ակնկալիքով՝ ճանաղարհեցին մեզ: Ծանաղարի յուրակերթ փորձություն են որեւէ ուղեւորի համար: Ակամա հարց է առաջանում. արժե՞ այդքան ճանաղարհը: Մի ֆանի այցելությունների մասնակցի (ով առողջական որոշ խնդիրներ էլ ունի) եւ այդ փորձությունները հաղթահարողի տեսակետից վստահ կարող են վկայել, որ դա ոչ միայն կարեւոր, այլեւ խիստ անհրաժեշտ գործառնական է: Գաղտնիք չէ, որ հաղթան է այն ժողովուրդը, որի յուրաքանչյուր անդամ գիտակցում ու զգում է այդ հաղթանակի անհրաժեշտությունը եւ յուրաքանչյուր իր սեղան դասարանականության զգացումով կատարում է իր գործը: Այլ խոսքով՝ յուրաքանչյուրը կախում է իր զանգը: Իհարկե, փառք ու կասկած բոլոր գեներալներին, սակայն հաղթանակները սոսկ գեներալներին լինել չեն կարող: Հետո էլ գեներալ նվաճած հաղթանակը թե խոսքով ու մյուս անհրաժեշտ գործոններով չաղափարվել, երկար գոյատևել չի կարող: Այնպես որ, որքան էլ դժվար ու հոգնեցուցիչ, այս այցելություններ-դասարանայիններն, անկասկած, անչափ կարեւոր են ու անհրաժեշտ թե՛ բանակի եւ թե՛ մեզ՝ մսավորականներին: 14.09.2016, Երևան

⇒ 1 Ու այստեղ այնքան էլ խնդիրը Կարեն Կարապետյանին չի առնչվում, ով չզիջեմ, թե ինչպես է հաջողելու, մեծածնորի դեմ ինչպե՞ս էր մայրաքաղաքում կամ համալսարանում փոփոխություններ ինչպե՞ս է անելու, քանի որ, այնուամենայնիվ, ինքը նույնպես այդ համակարգի մի մասն է: Եւ մասնավոր՝ կախարակական փայտի չունի, ինչպես ի դեպ՝ բոլոր վարչապետները: Ու խորհրդարանի՝ արդեն առաջին ասանակին միստերի նյարդային եւ նախընտրական մթնոլորտը, միայնակ հասցեին արած խորհրդարանականների որակումները ցույց են տալիս, որ մեր ֆալսեթային ուժերն արդեն առել են վստահի հոսքը, անգամ իբրևո՞ր ԳԿԿ-ում են զգում մեծ կորուստներով վերաբեռնվելու հեռանկարը: Բազմաթիվ նշաններ են վկայում այն մասին, որ արագապես հին ձեռքի չորստնակները այն դարձրած արագապես, որ համակարգը այլևս ընդունակ չէ առանց զարգանալու ոչինչ չանող այդքան մարդկանց ու նրանց ժողովրդական կերակրել: Մասնավոր վարչապետի ասած հավելյալ արժեքը Զայասանում ուրախություն դառնալու է, բայց ոչ թե դա ստեղծողին, այլ գերազանցված ստեղծողների փոփոխ խնդիրն միայն: Այնպես որ դեմք չի խաղ անել «հավելյալ արժեք» սնտեսագիտական հասկացության հետ:

Ո՞վ է ի՞նչը կփոխեն մեզ

Խոսեմ նշաններից:

Նախ դեմք է ժամանակագրական առումով հիշեցնում նախագահ **Սերժ Սարգսյանի** արժեքը ելույթները նշանալի չէ այն հատվածները, որոնք ժամանակին ոչ ֆալսեթային ուժերը, ոչ էլ վերլուծական ժողովների խորհրդային առումով չզանազանեցին, քանի որ էս երկուսը խոսքը վարդուց է արժեգրվել, նման ելույթներ էլ, արժեք սոնայությունը, վերջին ասանակը նշանակում են հնչել: Սերժ Սարգսյանի ժողովարանը էլ շարունակել են մնալ մարդիկ, ովքեր այս վիճակի դասասլանաճան են կամ ընկալվում են որդես օլիգարխներ: Մենք էլ միամիտ չենք այնքան, որ ողջ կյանքում անընդհատ լսած ելույթների դառնի աստիճանով դասենք կամ հավասարեցնենք մեր խոսքերին: Սակայն հույսը կա, որ վարչապետի նշանակումից ու մի քանի այլ նոր հովերից հետո նորից անդամադրվալով այդ ելույթներին՝ մկասում են մի քանի ենթատեսիլներ, որ առաջ լավ չէին նկատվում այժմյան գործընթացները կանխորոշելու առումով: Անցած արվա փեթվարյան հայքն էլույթում դեռ Ս.Սարգսյանը դեմական համակարգը հավասարակշռելուց, իշխանություն-ընդդիմություն համագործակցությունը արդյունավետ դարձնելուց, իշխանության մարմինների եւ դատարանների լիազորությունների եւ դատասխանասվության ժողովարանը հսակեցնելուց էր խոսում, ասում էր՝ կրկեսի վերածելու հայերենի չունենք: Նշում էր, որ սահմանադրական բարեփոխումները դեմք է ամրագրել երկուսն անցնող փոփոխության իրավական նախադրյալները: Քաղաքական դատարանը ֆեդերալական սրամարմնությունից մարմնավորում էր ասում: Այն ժամանակ անեն ինչ կապվեց Ծառուկյանի հետ, խոսքերն էլ հերթադասի ընկալվեցին: Կյանքը ցույց սկսեց, որ երկրի մարտահրավերներն ավելին են, քան դրանք որեւէ խոսք կարող է չափել:

Հուլիսյան իրադարձություններից հետո Զայասանի նախագահն իր համար եզրակացրել էր՝ անհրաժեշտ է արագացնել արմատական փոփոխությունները երկրի հասարակական ու ֆալսեթային կյանքում, ազգային համաձայնության կառավարություն ձեւավորելու նպատակի մասին խոսել, որն «իրեն չզգած ինչ-որ մեկի աթոռ սողոսկելուն» չէր վերաբերելու, այլ՝ ֆալսեթային լայն դատասխանասվության ժողովարանում: «Ընդամենն ամիսներ անց մեմոն ունենալու ենք հենց այդպիսի կառավարություն, հենց այդպիսի իշխանություն», ասել էր նա: Իսկ բոլորն ընկալել էին, թե խոսքը խորհրդարանական

ընտրությունների արդյունքում ձեւավորվելիք նոր կառավարության մասին է, մասնավոր՝ խոսառցել էր, որ նոր խորհրդարանում որեւէ կուսակցության կամ անհատի տեղն այսօր երաշխավորված չէ:

Իսկ որդես վարչապետ Կ. Կարապետյանի թեկնածությունը ներկայացնելիս Ս.Սարգսյանն ասում էր ֆալսեթային նոր մտայնությամբ (*) ձեւավորելու անհրաժեշտության, անկախ ֆալսեթային դիրքորոշմից՝ երկրի կարող բոլոր ուժերն ու զարգացումները մեկտեղելու հնարավորության մասին, խորհրդավոր կերպով ակնարկում, թե դատարանը ենք գտնել այն մարդուն եւ մարդկանց, որոնք դատարան են ստանձնելու այս բոլորը, աշխարհի որ ծայրում էլ նրանք գտնվեն: Խոսառցում էր փոփոխություններ բոլոր ոլորտներում՝ նախագահի աշխատակազմից մինչեւ դատարանական համակարգ: Ընկալվեց միայն վարչապետի հանել-դնելը, մինչդեռ ֆալսեթային նոր մտայնությամբ նշանակում է առանց օլիգարխների խորհրդարան ու ԳԿԿ, նոր ֆալսեթային ուժերի եւ հեռանկար, այլապես ինչու էր սնտեսությունը նոր թափ հաղորդելուն զուգահեռ՝ ԳԿԿ-ին նոր ոգի հաղորդելու առաջնությունը վերագրվում վարչապետի թեկնածուին: Կարծում ենք՝ ավելի վաղ ասած աթոռ սողոսկողների մասին հայքն իստիք

սա եւս վկայում է, որ շուտով ՀԱԿ-ին մեծ, կամ, լավ, ընդդիմադիր սրամարմնություններով այլ մարդիկ դատարաններ կստանան: Դուք կասե՛ք Տիգրան Զակարյանը ոլորտի լավ մասնագետներից է եւ հաղթել է մրցույթում: Այո, համաձայն ենք, բայց միթե առաջ հնարավոր էր առանց իշխանության բարի կամքի այդպիսի դատարանների մրցույթներում հաղթել:

Խորհրդարանում հասկալից ցկալելի է նաեւ այն նյարդային մթնոլորտը, որ կա ընդդիմադիր խմբակցությունների մրցակցության առումով եւ արագացվեց նաեւ **Վահրամ Բաղասարյանի** եւ **Էդուարդ Շարմազանյանի** զնախապատկանությունը: Առաջինն ընդդիմադիրներին կոչոս որակումներ ուղղեց ու ասաց, թե ոչ մեկը մեր հաճախորդը չե՛ք իրար մի դիտարկում, երկրորդն էլ ընդդիմադիր սուր ելույթները ընդդիմադիր դատարանը գրավելու սովորական, բայց չհաջողված մրցակցությունում դիտարկեց: Իսկ ընդդիմադիրների միջեւ, իրոք, լայն լուրջ «ռազմարկա» է՝ **Նիկոլ Փաշինյանը** ՀԱԿ-ին հավան չէ ու միջիններում վարչապետ է առաջադրվում սովորական կառավարությունում, ԲՀԿ խմբակցության ղեկավար **Նաիրա Ջոհրաբյանը** խորհուրդ է տալիս ԲՀԿ խմբակցության՝ ոչ կուսակցական թեկնածու, որոնք այս կուսակցական ցուցակով են եկել խորհր-

դարան, վայր դնել մանդատները: Բացի այդ՝ խորհրդով բանը չի վերջանա, հարցը լուծելու համար ԱԺ կանոնակարգ-օրենքի փոփոխություն կառաջարկվի ու միջուցե ընտրություններից առաջ նորաստեղծ «Համախմբում» կուսակցությունը, որը համալրել են ԲՀԿ այդ դատարանները, գրկվի խորհրդարանական ամբիոնից:

Այս օրերին, այո, էներգիա ու ռեսուրսություն դարձնում ձեւակերպումներին, բոլորին հետաքրքրում է՝ ով վարչապետ, ով նախարար, մամուլը զբաղված է անուններ ժողովարանը: Բայց բերանացի ասված է՝ ֆալսեթային եւ կառավարման մեակույթի փոփոխություն է բերում նոր մարդը: Իսկ ինչ է նշանակում ֆալսեթային մեակույթի փոփոխություն, ասել է, թե մինչեւ հիմա եղած իրերի դրությունն այլեւս հնացած է, ՀՀԿ-ի այս կերպը (մա՛ է եղել իբրևո՞ր) արդեն ընդունելի չէ: Իսկ դա նշանակում է՝ լայն հասարակական այլապատկանությունն այլեւս չեն լինի նոր խորհրդարանում, չեն ստանա արհեստական մեծածնորների բիզնեսում, իրենց ժողովարանը չեն լցնի ամենուրեք (միամիտ չլինենք, իհարկե): Դե նախագահն էլ ասել էր, չէ՞, ՀՀԿ-ին նոր ոգի հաղորդելու մասին, նոր ոգին հիմն մարմնով չի լինում:

Իհարկե, լայն լուրջ չեն հավասում այս բոլորին, ու այդ անվստահության սրամարմնությունը նաեւ գլխավոր դատարանի՝ Մթնոլորտ Դավթյանի ընտրության հարցի մեակարկման ժամանակ էր տեսնում: Ընդդիմախոսներն ասում էին, թե անձերով ոչինչ չի փոխվի, դեմք է խաղի կանոնները փոխել (Ն. Ջոհրաբյան), չէին հավասում, որ մի օր էլ նա բարձր ճնշում չի ունենա ու լի դատարան, ինչպես Գեուրգ Կոստանյանի դեմում եղավ: Երեւել, ի դեպ, նա ընտրվեց գլխավոր դատարան, մանրամասն չենք անդամադրում այդ հարցին, քանի որ «Ազգը» մեկ աթոռ էջ մի քանի առաջ սրամարդել էր Գեուրգ Կոստանյանի ընտրությանն ու նրա խոսքերին, որոնց կատարումն իրոք դեմք էր համակարգին, բայց ժողով, թե ինչով ավարտվեցին նրա խոսքերը: Կարծեմ-կե՛ստենենք, թե այս անգամ որեւէ էլ ինչ առիթով կարձարանա նոր դատարանի ճնշումը, այն ժամանակ էլ կխոսեն: Այնուամենայնիվ՝ որդես սկզբը մեկնեցին իրենց սեյնակներից հանել են Զայասանի նախագահի նկարները, քանի որ սկզբունքով դիտարկելու անկախ լինելին նախագահից ու նախագահականից, սա՛՝ դատարանավորի մեակարանությունից հետո, այսինքն՝ դեռ համակարգի հաջողակ հայերեն ստատուս:

Ընդհանրապես՝ համակարգը դեմք փրկելու վերջին ժաման էր ստացել:

Անկախության 25-ամյակին ընդառաջ

Մտրումներ դատարանական հայրենիքում

Հայաստանի անկախացման դատարանական նշանակության, մեր հերոսական ժողովրդի ձեռքբերումների, այդ օրերին համայն հայության միասնականության մասին մտրելով հայրենիք ենք իմ դատարանական հայրենիքում, բարձրանում են Կարսի (Ղարսի) անառիկ թվացող հսկա բերդը ճանող ճանապարհով, մտրում 19-րդ դարի կեսերին աշխարհում հռչակ ունեցող բերդը, որեւէ դատարանում է հանում... որեւէ հզորությունում է Բազրասունյաց եւ Ջախարյանների... Այս բերդը, որը հայ դատարանները ներկայացնում են՝ «Բերդ Կարսի», իր ամրությամբ, ռազմավարական նշանակության իր հզոր կառուցվածքով ինձ հուշում է, որ զինվածության ու հնուն ռազմավարների դատարանային չի եղել, արդյոք ինչը դարձավ ազգիս արդեն մեկդարյա վեժի դատարան... այստեղ ցավն ու անտեսանալի է դատարան ինձ. 1921 թ. Կարսի դատարանային այն դավադրաբար հանձնվել է օսարին: Ու լսում են մեր ուղեկցի միասն հնչող խոսքերը՝ «Կարսի բնակչությունը Բազրասունյաց եւ Ջախարյանների սիրամեջքային ժողովարանում անցում էր 50000-ից: Իսկ ներկայումս Կարսն ունի մոտ 60.000 բնակիչ՝ ցավով թուրքեր եւ ֆրեդեր»: Ջախարյան են Կարսի հնամուտ ու ներքին փողոցներով, եւ սիս հայկական ծառայողները: Պարտադրանքները մեկը՝ Հայր Քաղավոր Աբաս Բազրասունու X դարի 60-ական թթ. կառուցած եւ մինչ այժմ կանգուն Սուրբ Առաքելոց Կաթողիկե եկեղեցին... Տեսնում են Չարենցի տունը՝ անխնամ, կիսավեր... «Թողած Կարսում, զեթի արկի, տուն» շինված անտես ֆարով, Կարսը թողած, Կարսի այգին ու հայրենի երկինքը մով... Սակայն Կարսին Ջոհրաբյանին այդպես էլ չեսես Կարսի փողոցներում, որ ասես նրան՝ Չարենցն ասավ. «մնաս բարով, մնաս բարով»...

Իմ դատարանական հայրենիքում եւս հանդիպեցի լայն ֆրեդերի, ովքեր այդքան մեծաբանակ լինելով՝ այսօր չունեն դատարանային լուրջ: Ջարեգի վրա մեմոն տեսնում ենք ֆրեդերով բնակեցված արածով ընդգրկված Իրաֆի, Սիբիրայի, Իրանի, Թուրքիայի սահմաններում, սակայն հայրենիք նրանք չունեն: Իմ ուրդը գրուցակիցը ժողովարանը ինձ դատարան, որ չնայած զինված երկարամյա դատարան ու մեծ տեսություններին անկախաճանալու, հայրենիք ունենալու խնդրանքով բազմիցս դիմելու, աշխարհասփյուռ ֆրեդեր, որ շուրջ 45 մլն. են արդեն, չունեն անխակություն, չունեն հայրենիք...

Մեմոն սլանում էր հարթ, ողորկ ճանապարհներով, նայում են Սարիկամիշի կանաչ, կուսական փթթուն անտեսներին ու արցունքներս կոկորդանս խեղդելով մատնում Զայասանի անկախացման դատարանական նշանակության, հայոց դատարանային կայացման, համազգային նվիրական նպատակների իրականացման մասին... Մենք ուժեղ ենք, եթե միասին ենք...

Եվ փորձում հասկանալ, թե ինչու է այսօր մասնավոր իմ հայրենիքը: Ինչ է մնացել մեզ: Ընդամենը մի փոփոխ հողակտոր, որեւէ իմ ժողովուրդը փորձում է գոյատևել եւ դատարաններ մեր ազգային ինֆրուրյունությունը, մեր բարեքն ու սովորությունները: Եվ կա մի հզոր ուժ, որը համայնքներն է մեզ վստահի դատարան: Թե՛սմուն ուժեղ դատարան ենք միասին փչում հաղթանակի ժողովուրդ: Հաղթանակի զաղսնիքը համայնքականության, հավասքի մեջ է:

Ջանի որ մեր ուժը, մեր միասնության մեջ է:

Ու հասկանում են նորից՝ որքան լայն են սիրում իմ 25 ամյա փոփոխ անկախ Զայասանը:

Վարդիսե ԲՈՒՄՆԱՅԱՆ

ԱՎԻԿ ԻՍԱԳԱԿՅԱԼ

Սկիզբը՝ նախորդ համարներում

Այստեղ տեղը չէ Ալիսի սեղանի շուրջ բոլոր հավաքվածների կյանքի դաստիարակումն առանձին-առանձին անելու: Մի բան դարձ էր. «հոս» նրանցից յուրաքանչյուրը հասել էր այն վիճակին, որ իր աշխատանքով կարող էր իր գլուխը դաշտել:

Ես նկատել էի, բոլոր եկածները սիրում էին անել այն դաստիարակումը, թե ինչպես են իրենք եկել-հասնալու Ամերիկայում: Նրանցից շատերի համար Երեւանը հանդիսացել է միջանկյալ կայարան:

Տարօրինակ մի դաստիարակ էլ կարող էր Ալիսի Ամերիկա երթուղին հետ: Ինչպես ասացի՝ Ալիսի հայրը՝ Մինասը, մորս հոր՝ Անդրանիկի կրտսեր եղբայրն էր, նրանք մոտ 1919-1920-ականներին, սակայն սարբեր հայրերից: Իմ դարձի ազգանունը Կոչյան էր, իսկ Ալիսինը՝ Մելիքյան: Նրանք եւս մի եղբայր ունեին՝ Հակոբը, որը մնացել էր Կ. Պոլսում, իսկ վերջինիս որդին՝ Վարդանը, անվանի շինարար էր, ադրբեյջանցի էր Լուս Անջելեսում (որի հետ ես ունեցա ջերմ հանդիպումներ): Կոստանդնուպոլսից հետո եղբայրների ճանապարհը բաժանվում է: Անդրանիկը 1920 թվականին կնոջ եւ երկու զավակների հետ գաղտնի, մի ծխախոտ փոխադրող նավով Սամբուկից իրեն գցում է Աբխազիա (Սուխում, Գանթապի), իսկ 1936 թվականին՝ Երեւան: Ամենակրտսերը՝ Հակոբը, իր որդուն՝ Վարդանին, տեղափոխում է Սամբուկից Հունաստան, որտեղից ինքը ուղեւորվում է Լուս Անջելես: Ալիսի հայրը՝ Մինասը, հաջողակ էր էլ կնոջ հետ Սամբուկից նավով հասնել Մարսել, այնտեղից էլ Փարիզ, ուր ծնվում են նրանց երկու աղջիկները՝ Մելիքյան եւ Ալիսը (աղագա սողանդավոր ֆանդակագործուհին):

Փարիզում ծնված երկու դուստրուհի, որոնց հայրը սոցիալական արդարության, «Ինտերնացիոնալ» երգի եւ այլ գաղափարային հոսանքով սարված մի ազնիվ արհեստավոր, որոնք էլ անդաման իր երկու դուստրերին, սկիզբից հետո մասնական բնակության փոխադրվելու համար: Ուր են խեղճ ընթացիկը վերադառնում է 1937 թվ. եւ Հայրենական դաժնակազմում, եւ 1949 թվականի ամառը: Ասված մեծ է լինում եւ դառնում է այս ընթացիկը, ուր ապրում էր Նոր Արեւուն, Մինասի ձեռնով կառուցած մեկ հարկանի սանդ: Եվ այդ բոլոր ժամանակներից փոխադրվելու ինքն իրեն մեղավոր ճանաչող Մինասը մահից առաջ

կանչում է Ալիսին ու ասում. «Աղջիկս, դուք ինձ ներքե, որ ես ձեզ Փարիզում բերի այս երկիր: Ների՛ր, ինձ, որ ես հանգիստ աչքերս փակեմ, եւ երբում տես, որ դու, իմ սարանդավոր աղջիկս, եղբայր ու Մելիքյանի դուստր կհանես այս երկրին ու կսանես Փարիզ, ուր կարդիր ու կստեղծագործես, առանց բռնությանը զոհ դառնալու»: Եվ Ալիսը երդում է սալիս հորը, եւ իրականացնում այն, սակայն Փարիզի փոխարեն գալով Լուս Անջելես՝ Հոլիվուդ: Բայց, որդես Փարիզում ծնվածներ, նաեւ հաջողակներ

է Մելիքյանի հետ յուրաքանչյուր ամիս ֆրանսիական դաստիարակից Լուս Անջելեսում բուրակ սանալ: Այ քեզ Մինաս:

Ինչի՞ համար է Սփյուռքը: Լավ, ասենք կային հայաբազմազաններ, որոնք ստեղծվել էին դեռեւս մինչեւ 19-րդ դարավերջ, հայկական կոստանդնուպոլսից, մինչեւ Մեծ եղեռնը: Օրինակ, Պարսկաստանում, Սիրիայում, Եգիպտոսում, Հունաստանում, Ֆրանսիայում եւ հաս ու կենս գաղթականներով ԱՄՆ-ում: Բայց ԱՄՆ-ի գաղութը արդեն հիմնականում կազմավորվել էր 20-րդ դարում, մեր օրերում, մեծ կարող եմ ասել, որ այդ գաղութի կազմավորման վկան եմ եղել: Ահա դասական օրինակ նույն ազգության մարդկային մի մեծ զանգվածի հավաքման ուրիշ հողում, Եվրոպայից եւ Ասիայից շատ հեռու անդրովկանոսյան մի երկրում: Ինչ է,

մերիկա գնում Հայաստանից: Եթե առաջին օվկիանոսյան նավերը եւ մոտորային ինքնաթիռները սարան մեր «ախարհներին», եւ «ախարհագրուկ» եղավ մեր Հայաստանը (իմա եւ 0,5 միլիոն բնակչից էլ զրկվեց), ապա ինչո՞ւ են գնում տեղացի հայերը, մանավանդ 1991 թվականից սկսած: Մի՞թե այնքան դառն է այս երկիրը, որ այստեղ այլեւս հայը չի կարող ապրել: Մի՞թե դանակը հասել է ուկրին: Մի՞թե օդի մեջ թռվածին այլեւս չի մնացել: Մի՞թե-ները այսպես կարող են հազար ու մի օդակ կազմել, բայց դաշտի մարդուն հայրենի հողի վրա՝ շատ ավելի դժվար խնդիր է: Ժողովուրդն ասում է. «Կովը անգամ չի լինում այն արտադրողը, որն իրեն լավ է կերակրում»: Հայրենի է, որ մարդը կվարժվի մեղ օրին, բայց ոչ երբեք անարդարությանն ու սոսի: Ամենամաշվ օրերին մարդու հոգում չի

հայրենի քվին): Այնքան էլ շուտ են հարձակվում, սովորում անգլերենը, ամերիկյան անկախության հռչակագիրը եւ նահանգի օրենքները, մանավանդ աշխատանքային կոդեքսը եւ բուրակառուցի սոցիալական աղանակագրության կանոնակարգը: Թաղեր կան, որ այսօր միայն նախկին երեսանցիներն են ապրում՝ Լուս Անջելեսում, Հոլիվուդում ու Քլեմենտում, Փարիզի մոտ՝ Ալթորվիլում, իսկ գյուղերից սիրում են ԱՄՆ-ում Մոնթբելլոն ու Պասադենան, Գերմանիայում Լայպցիգը, Հանովերն ու Վիսենբերգը... ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Ավստրալիայում, Արեւմտյան Եվրոպայի մի շարք երկրներում այնպիսի սոցիալական կարգեր են ստեղծված, որ նախկին ՍՍՀՄ-ում ապրում էին ցանցային միլիոն հայեր, որոնց մի փոքր մասն էլ նախընտրել է ապրել իր «նոր հայրենիքում»:

Վե արի այս ճանաչողի բերանը փակիր կամ լուրջ բռնիր: Սրան հակադարձ բայը դեռ ոչ ոք չի կարողացել իրականացնել, ժողովուրդը ինքը լուրջ հասկանա, առավել եւս զիջակցի, թե ինքը ուր լուրջ ապրի... Դեռ նախ Հայաստանից նույնը չէ, ինչ լինում էին Հայաստանը մինչև հեղափոխությունը, երբ կարող էին Հայաստանում ապրել: Ինչպե՞ս է 1965-1985 թթ., երբ կարող էին հարյուրավոր հայեր ապրել: Այսօր լին Հայաստանը, նշանակում է բաց թողնել ռազմաճակատային զիջող, նշանակում է մեջքից հարվածել իր երկիրին... Եւ նախկինում է լինել դասալիք...

Կես միլիոնանոց «Ռուս Ռոյա» մեքենայով ընկերը քեզ ասում է հայկական մի դրոշմից մյուսը, ինչ է, թե հասը 10 դուլարով դու միջի վաճառես Ի-

«ԵՐԹԱԼԸ ՃԻՇՏ Է...»

(Ենթախորհրդի փոխարեն՝ հարցական նշան)

մագնիսական ձգողություն ունեն Ամերիկայում, որ մեզ՝ հայերիս կարողացավ սանել իր ափերը: Թե՛ ինչ-որ վերին ուժեր թելադրեցին հայերիս՝ գնալ Ամերիկա: Այս ամեն ինչ շատ դժվար էր: Երբ մի արյունառուտ, հանցագործ դաստիարակ ֆանդեց մեր դասական հայրենիքը, բնաջնջեց ժողովրդի մեծ մասին եւ մագնիսական ձգողություն էլ ուր հասավ՝ այնտեղ հանգրվանեց: Դեռ նոր միայն սկսեց մտածել՝ թե ուր է ինքը, ում երկնի սակ: Լավ է, թե՛ վաթ, ցուրտ է, թե՛ սառ, կուրծք է, թե՛ սոված: Պատերազմ կա՞, թե՛ խաղաղություն է, տեղացի բնակիչները բռնաբանո՞ւն են, թե՛ մահմեդական: Այլ ազգի հանդուրժող են, թե՛ մոլի ազգայնական: Եվ վերջապես երկիրը հարուստ է, թե՛ աղքատ: Այս խնդիրներից, կասկածներին ու գուշակումներին ամենից առաջվել դրական կողմով համադասարանում էին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները (*): Եվ հայերս էլ, լինելով թե՛ մրգազատիկ, թե՛ մրակալիկ ժողովուրդ, աներկայորեն որոնում ընդունեցին Ելիա Կազանի ֆիլմի հերոսի մեծանունով բացակայեցին. «Ամերիկա», Ամերիկա, եւ հայացներն ու հույսերը, հոգիներն ու սրտերը ուղղել դեպի այդ երկիրը: «Ամերիկա» բառը ոչ միայն լավ էր հնչում, այլևս հավասար ու հույս էր ներշնչում:

հանգչում հույսի ճրագը ու հավաստի շողը: Վերջապես Սփյուռքը հո չստեղծվեց Հայաստանը հայաթափ անելու համար... Զինու Սփյուռքը, արդյո՞ք հայը չէր մնա իր սանդ: Եվ ինչպե՞ս կարող էր չլինել, մեծ ալի դեմքում ու վրա դեմք է հույս դեմքին: Օտար երկրի սակ ում դուռը լուրջ թափեցին, մեր երեխաներին Բոսնոնում կամ Լուս Անջելեսում ում դրոշմը լուրջ թափեցին, եթե չլինեիր Սփյուռքը, ում եկեղեցում լուրջ աղոթեցին, խաչակնքեցին, մոմ վառեցին, մկրտեցին մեր երեխաներին եւ դասակնքեցին մեր ջանքերին: Այո՛, մեծ այսօր շուրջ հավաքել են այն հայրերին, ովքեր ստեղծեցին, կառուցեցին եւ դասակնքեցին Սփյուռքի հայաթափում կենսունենքը: Եվ ո՞ր սփյուռքաբանի մտքով կանգնեց, որ եկեղեցին Բոսնոնում, դրոշմը Սան ֆրանցիսկոյում եւ հայի տունը Միլանում, մա կառուցում է ոչ թե իր մտան դասակնքիս հայի, այլ՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափառ համար (որոնց թիվն, ի դեպ, այսօր Սփյուռքում շուրջ երկու անգամ գերազանցում է դասական սփյուռքա-

բանաստեղծություն, դասական ուղղագրություն, Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսություն եւ եկեղեցիներ, ավանդական կուսակցություններ, դասակնք, գաղթական, հայրենադարձ, եկվոր եւ ախար - հասկացուցություններ են, որ հասնել են, բնորոշ են միայն մեր ժողովրդին: Այս գաղափարային ժողովրդի մոտ ամեն ինչ զույգ-զույգ է: Սուրբ Պետրոսի կաթողիկոսաճարը իստում է ոչ միայն ողջ Իսաիայի, այլև ողջ կաթողիկոսախարհի վրա: Վեհամիստրության Արքայությունը միակ հոգեւոր սանիին է համայն Անգլիկոս: Իսկ մեծ հայերս, ամեն ինչ սիրում ենք, որ լինի կրկնօրինակված ձեւով՝ ասում եւ անում, հոս եւ հոն, Հայրենիք եւ աստիակային «Ընթերցել» հասարակություն, դասական ուղղագրություն, Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսություն եւ եկեղեցիներ, ավանդական կուսակցություններ, դասակնք, գաղթական, հայրենադարձ, եկվոր եւ ախար - հասկացուցություններ են, որ հասնել են, բնորոշ են միայն մեր ժողովրդին: Այս գաղափարային ժողովրդի մոտ ամեն ինչ զույգ-զույգ է: Սուրբ Պետրոսի կաթողիկոսաճարը իստում է ոչ միայն ողջ Իսաիայի, այլև ողջ կաթողիկոսախարհի վրա: Վեհամիստրության Արքայությունը միակ հոգեւոր սանիին է համայն Անգլիկոս: Իսկ մեծ հայերս, ամեն ինչ սիրում ենք, որ լինի կրկնօրինակված ձեւով՝ ասում եւ անում, հոս եւ հոն, Հայրենիք եւ աստիակային «Ընթերցել» հասարակություն, դասական ուղղագրություն, Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսություն, Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսություն եւ եկեղեցիներ, ավանդական կուսակցություններ, դասակնք, գաղթական, հայրենադարձ, եկվոր եւ ախար - հասկացուցություններ են, որ հասնել են, բնորոշ են միայն մեր ժողովրդին: Այս գաղափարային ժողովրդի մոտ ամեն ինչ զույգ-զույգ է: Սուրբ Պետրոսի կաթողիկոսաճարը իստում է ոչ միայն ողջ Իսաիայի, այլև ողջ կաթողիկոսախարհի վրա: Վեհամիստրության Արքայությունը միակ հոգեւոր սանիին է համայն Անգլիկոս:

Աստի, որ երեք տարի անց, 1995 թվականին, մա մեկ անգամ եւս սասար կանգնեց Իսաիայանի «Է՛յ, ջան հայրենիք» ժողովածուի սյուզետը: Այս անգամ նույնպես հինգ հազար դուլար շալով սյուզետսանը, իհարկե այս երկու գրքերն էլ կարելի էր հրատարակել Պահանջված գնի կետով, բայց դե Գոգոն մեծահոգի եւ շատ մարդ էր, չէր նստելու եւ ձղձի հաշիվներ անել: Գոգոն սիսեցի էր, հայոց դասական Կիլիկիայից: Նա դարաբանության դաստիարակող սարիներին մեծաբանակ զինվորական հագուստներ է ուղարկել հայոց բանակին: Նա ժամանակին Վազգեն Սարգսյանից Պարեգին Նոյեմբի անվան մեդալ էր ստացել եւ լավ ճանաչված էր հայրենի զինվորականությանը ցրաններում:

Կարճ ասած՝ հետադիմական ու ոչ փրսոնական Արեւելից հեռացանք դեպի Ամերիկա, որի նշանաբան խոսքերը՝ «In God We Trust», գրված են անգամ դուրսի վրա: Այն, որ 19 եւ 20-րդ դարերում Ամերիկա գնացին եւ դեռ գնում են Մերձավոր Արեւելի հայերը, թերեւս հասկանալի է: Բայց ահա մի անկունարարձային հարց եւս՝ ինչո՞ւ են հայերը Ա-

Սփյուռք: Ինչի՞ց է սա, գուցե մեր ազգային խառնվածքից: Ես կասեմ՝ ոչ, այլ՝ մեր դառն ճակատագրից, մահմեդական օվկիանոսում փրսոնական կղզյակ լինելու մեր դառն ճակատագրից... Հայերն ինչ կարող էին անել, հո չէին կարող փոխել իրենց երկրի աշխարհագրական դիրքը, ուստի եւ կովում էին ու մահառում ի հեռուկա դառն ճակատագրի: Սակայն մեր օրերում, երբ փոխվեց խորհրդային վարչակարգը եւ բացվեց երկաթյա վարագույրը, երբ կյանք մեզ այնպիսի հասկացություններ, ինչպիսիք են միջազգային տուրիզմ, ուղիղ չվերթներ Երեւանից Ամերիկա, OVIR, ամերիկյան դեստանասուն Երեւանում, գրին ֆաթ, ընթացիկների վերադարձում, ուսում օտար երկրներում, ամուսնություն այլ երկիր ֆաղափառու հետ, աշխատանքային վիզա եւ այլն, եւ այլն: Սկզբում «մեր ախարները» 1956-1986 թթ., իսկ հետո եւ տեղաբնակներից շատերը 1986-ից մինչ օրս ներառյալ, եկան այն դարձ համոզման, որ «Երթալը

Սիկառ Գոգոն մենակ չէր, ծագումով բեյրութցի մսավորական եւ բարեար Յարություն Սիմոնյանը, որն, ի դեպ, իր հաշիվին 40 անուն գիրք է տպագրել Լուս Անջելետում, այդ թվում՝ 3. Պարոնյան, Ե. Օսյան, 3. Թումանյան, Լ. Կամսար, «3. Թումանյանի կյանքի եւ ստեղծագործության սարգարթունը», ինչպես նաեւ Իսահակյանից մի նոր ժողովածու՝ «Թեմավոր մեքեր»։ Եվ իհարկ էլ, որ այս լուսավորչական գործին դարձյալ սեր կանգնեց արեւմտահայր։

Խոսքը հասուկեմն գրերի տպագրության մասին չէ, վերջապէս կարող էին նրանք չհասնել։ Կան վիթխարի կառույցներ, որոնք սասնյակ սարիներ ազգային մշակութային հանրահռչակմամբ եւ բարեգործությամբ են զբաղված՝ ՀԲԸՄ-ը (Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն), «Համազգայինը», «Թեմայան մշակութային միությունը», «Պարսկահայ մշակութային միությունը» եւ այլն։

Դասական գաղթականը, որի փարվանը աշխարհով մեկ ձգվեց 1915 թվականի ցեղասպանությունից հետո եւ աղա Սովետից դժգոհի հեռացած գաղթականը (որը հիմնականում գոյացել էր 1936-1949 թթ. հայրենադարձներից) եւ վերջապէս Հայաստանի անկախ հանրապետությունից, այսինքն՝ ոչ թէ տոսայթսար, այլ միանգամայն դեմոկրատ եւ իրեն «ժողովրդավար» հռչակած համարադասարանից հեռացած ՀՀ մայրսիկն փաղաքացիները, լուս հաճախ իրար չեն հասկանում։ Աններդասանկության դաժն է ստեղծված նրանց միջոց։ Որովտ օրենք այս վերջին փարվանների «ուղեւորները» դժգոհում են իրենց հայրենիքից։ «Մի բան այնքան չէ Դանմարայի արխայությունում» խորհողները լուս ռուսոսով միջի մրցելն «Ուրեղ հաւց, այնքան կարգախոսի կողմնակիցների հետ։ Ուն կողմը միջի գերակշռել։ Դե մի մասն իր ընտրությունն արել էր, իսկ մյուս մասը զբաղվում էր իր վիճակը կարգավորելով։ Խնդիրն այն չէր, թէ ուն գործն ավելի կհաջողեր, խնդիրն այն էր, որ արագագործներից (ախարակական թելի ներկայացուցիչները) դժկամությամբ էին ընդունում երկիրը լիծների «3-րդ ալիքի» ներկայացուցիչներին։ Նրանց մեջ մեկ սասնամյակ չէ, որ ձեւավորվել է անսագոնիսական սարաձայնություն։ Եվ Սիլիոնում նրանք բնականաբար ավելի միջի սարաձայնակներ։

«Մեզի հայրենիքում կըսելիք «ախարար», դուր ալ այժմ «ընկերից» դարձել էք «աղբի»։ Հիմա ալ մեր ետեւեն եկաք, որ մեր գործը խափանել, մեր մարմը փրկնով վասակած «հայի անունը» խայսառակել։

Պակերն անբողջական դարձնելու համար հարկ է ասել, որ նախկինում՝ առաջին եւ երկրորդ փարվաններով եկածները կարծես թէ «սեփականացրել» էին տեղի դորոցները, եկեղեցիները, օֆիսները, անգամ կուսակցությունները։ Զգիտեմ ինչ միջի լիներ, որ Ալեք-Փիլիպոս, Ֆերահյան կամ Մարի Մանուկյան դորոցներում հաստի (այսինքն՝ ուսուցչի դասուն) սային Հայաստանից եկած հային կամ հայրուհուն։ Անհմարին էր, եթէ օրհորդը կամ դարունը Լիբանանից, Սիրիայից, Թուրքիայից կամ Եգիպտոսից դեղմուն Հունաստանից եկած «ախարար» չէր, երբեք ոչ մի աշխատանքի մասին չէր կարող խոսել։ Խնդիրն այն է, որ դու վերջին մոդելի BMW, MERCEDES կամ LEXUS մեքենայով լինես։

«Տղայիս հարսանիքին երեք սարքեր նվագախումբ են հրավիրել, Ձայն Յարութն էլ, անուստ, միջի լինի։ Հաղա ձաւերը՝ միայն ինը տեսակի, երկրորդ (սաք) ձաւեր ենք դասակարգել։ «Այս Պակերը անսանելի է դարձել, տեղ մը չեն թողած՝ հայկական ռեստորան կամ հարսանիքաւարի բացել են։ Աս ինչ ուրախ ժողովուրդ ենք։

«Այս Պակերը նախաձեռնել է դարձել, ուր կերթաս, բութուն հայ են, ուր կառուցած կենտրոնի անունը Ամերիկան է, բայց ավելի ճիշտ կլինէր կոչել Ամերիկան»։ «Բողբուր կուզեն Քիւմ Զարդարայինն նմանվիլ, ինչ ըսել է խառնուրդի զավակ, ամերիկուհու անմիջականություն, հայրուհու կրթություն»։ «Ես այս թանկության հետ համարեմ չեմ, 60-ամյակս արի «4 Seasons» հյուրանոցի ռեստորանում, հայկական եւ ամերիկյան օրեստրաններով։ Ընդամենը 100 հոգի հյուր ունեմ եւ արի ու տեղ 24.000 դոլար փաւ փող վերցրին»։ «Աս ինչ սուղություն է երեւմյան ռեստորաններում մեջ. վեց հոգով «Էլլեն»-ի մեջ կերանխմեցին, 100 դոլար վերցուցին։ Հաղա սաքսիֆն. Փարաբարեն Երեւան «Անի» հոթել բերեց եւ 10 դոլար ուզեց...»։

«Ես այլեւ «Վերնիսաժ» չմիջի երթամ, արծաթե աղարամը էի հավանել իր մասանիով, փիրուզեմ փարեով, համա տեղ 50 դոլար ուզեցին։ Ամոթ է, ամոթ»։ «Աս ուրիշները ըրինք Հավայան կղզիներ, ինչ հոթել, ծովափը ճիշտ մնջարանի դիմաց, իսկ ձաւարանը աչքի առջեւ գրիլ կընեն ու դեռ խթիլթաղող ձուկեր կհրանցնեն»։

«Մեմ ես լուսունը նման կուզեմ փարթեմ մը զմեկ Մայամի Ֆլորիդա՝ հոգներ ենք այս Զալիֆորնիայեն. ուր աչքի նեսես, բոլորը հայ են»։ «Աս հայաստանցի գարմանալի սովորույթ ունին. բարեւ սալիս անողայման միջի ձեռնով բարեւեն, իսկ տղամարդիկ հաճախ բարեւելիս կհամբուրվին, կարծես երկար ատեն իրար չեն տեսած»։

«Հաղա ծխախոտը, հյուր կուզան թէ չէ՝ կսկսին ծխել, հետ ալ մոխրանան կոպահանջեն. ոչ թույլսվություն կհարցնեն, ոչ ներողություն կըսեն, որ տունիդ օղը միջի թունավորեն»։ «Հաղա օթը փելին, մեկ խախոսն ընելէն ետքը մյուսը կընեն, օթոյին մեջ ալ կը ծխեն, բնավ չեն վախճան թիֆես ուտելն»։

«Թեմ մեր երկիրը, ի սարքերություն ձեռնին, հերթ չկա, դուր հոս ալ առանց հերթ հարցնելու կճոսենաք փաւիլին»։ «Շատերը թեմ տաս տարի են ավելի հոս են, բայց անգլերեն ասանկ ալ չսորվեցան։ Հարկավ ռուսերեն զոց գիտեն...»։ «Ամերիկայի անձեւն էլ ոսկի է...»։ Կարճ եւ ազդու...

«Տղայիս հարսանիքին երեք սարքեր նվագախումբ են հրավիրել, Ձայն Յարութն էլ, անուստ, միջի լինի։ Հաղա ձաւերը՝ միայն ինը տեսակի, երկրորդ (սաք) ձաւեր ենք դասակարգել։ «Այս Պակերը անսանելի է դարձել, տեղ մը չեն թողած՝ հայկական ռեստորան կամ հարսանիքաւարի բացել են։ Աս ինչ ուրախ ժողովուրդ ենք։

«Այս Պակերը նախաձեռնել է դարձել, ուր կերթաս, բութուն հայ են, ուր կառուցած կենտրոնի անունը Ամերիկան է, բայց ավելի ճիշտ կլինէր կոչել Ամերիկան»։ «Բողբուր կուզեն Քիւմ Զարդարայինն նմանվիլ, ինչ ըսել է խառնուրդի զավակ, ամերիկուհու անմիջականություն, հայրուհու կրթություն»։ «Ես այս թանկության հետ համարեմ չեմ, 60-ամյակս արի «4 Seasons» հյուրանոցի ռեստորանում, հայկական եւ ամերիկյան օրեստրաններով։ Ընդամենը 100 հոգի հյուր ունեմ եւ արի ու տեղ 24.000 դոլար փաւ փող վերցրին»։

«Աս ինչ սուղություն է երեւմյան ռեստորաններում մեջ. վեց հոգով «Էլլեն»-ի մեջ կերանխմեցին, 100 դոլար վերցուցին։ Հաղա սաքսիֆն. Փարաբարեն Երեւան «Անի» հոթել բերեց եւ 10 դոլար ուզեց...»։ «Ես այլեւ «Վերնիսաժ» չմիջի երթամ, արծաթե աղարամը էի հավանել իր մասանիով, փիրուզեմ փարեով, համա տեղ 50 դոլար ուզեցին։ Ամոթ է, ամոթ»։

«Աս ուրիշները ըրինք Հավայան կղզիներ, ինչ հոթել, ծովափը ճիշտ մնջարանի դիմաց, իսկ ձաւարանը աչքի առջեւ գրիլ կընեն ու դեռ խթիլթաղող ձուկեր կհրանցնեն»։ «Մեմ ես լուսունը նման կուզեմ փարթեմ մը զմեկ Մայամի Ֆլորիդա՝ հոգներ ենք այս Զալիֆորնիայեն. ուր աչքի նեսես, բոլորը հայ են»։ «Աս հայաստանցի գարմանալի սովորույթ ունին. բարեւ սալիս անողայման միջի ձեռնով բարեւեն, իսկ տղամարդիկ հաճախ բարեւելիս կհամբուրվին, կարծես երկար ատեն իրար չեն տեսած»։

«Հաղա ծխախոտը, հյուր կուզան թէ չէ՝ կսկսին ծխել, հետ ալ մոխրանան կոպահանջեն. ոչ թույլսվություն կհարցնեն, ոչ ներողություն կըսեն, որ տունիդ օղը միջի թունավորեն»։ «Հաղա օթը փելին, մեկ խախոսն ընելէն ետքը մյուսը կընեն, օթոյին մեջ ալ կը ծխեն, բնավ չեն վախճան թիֆես ուտելն»։ «Թեմ մեր երկիրը, ի սարքերություն ձեռնին, հերթ չկա, դուր հոս ալ առանց հերթ հարցնելու կճոսենաք փաւիլին»։ «Շատերը թեմ տաս տարի են ավելի հոս են, բայց անգլերեն ասանկ ալ չսորվեցան։ Հարկավ ռուսերեն զոց գիտեն...»։ «Ամերիկայի անձեւն էլ ոսկի է...»։ Կարճ եւ ազդու...

«Հաղա ծխախոտը, հյուր կուզան թէ չէ՝ կսկսին ծխել, հետ ալ մոխրանան կոպահանջեն. ոչ թույլսվություն կհարցնեն, ոչ ներողություն կըսեն, որ տունիդ օղը միջի թունավորեն»։ «Հաղա օթը փելին, մեկ խախոսն ընելէն ետքը մյուսը կընեն, օթոյին մեջ ալ կը ծխեն, բնավ չեն վախճան թիֆես ուտելն»։ «Թեմ մեր երկիրը, ի սարքերություն ձեռնին, հերթ չկա, դուր հոս ալ առանց հերթ հարցնելու կճոսենաք փաւիլին»։ «Շատերը թեմ տաս տարի են ավելի հոս են, բայց անգլերեն ասանկ ալ չսորվեցան։ Հարկավ ռուսերեն զոց գիտեն...»։ «Ամերիկայի անձեւն էլ ոսկի է...»։ Կարճ եւ ազդու...

«Հաղա ծխախոտը, հյուր կուզան թէ չէ՝ կսկսին ծխել, հետ ալ մոխրանան կոպահանջեն. ոչ թույլսվություն կհարցնեն, ոչ ներողություն կըսեն, որ տունիդ օղը միջի թունավորեն»։ «Հաղա օթը փելին, մեկ խախոսն ընելէն ետքը մյուսը կընեն, օթոյին մեջ ալ կը ծխեն, բնավ չեն վախճան թիֆես ուտելն»։ «Թեմ մեր երկիրը, ի սարքերություն ձեռնին, հերթ չկա, դուր հոս ալ առանց հերթ հարցնելու կճոսենաք փաւիլին»։ «Շատերը թեմ տաս տարի են ավելի հոս են, բայց անգլերեն ասանկ ալ չսորվեցան։ Հարկավ ռուսերեն զոց գիտեն...»։ «Ամերիկայի անձեւն էլ ոսկի է...»։ Կարճ եւ ազդու...

**) Ուսումնասիրողներին այժմ մասնակցել են ամերիկյան Պետերսոնի Պետերսոնի փաստաթղթեր, որոնց համաձայն, 1982-88 թթ.-ին Խ. Հայաստանից clearance (այս դարազայում) ներգաղթի թույլատրություն) է սրվել շուրջ 4000 մարդու։ Տ. Խ.։*

Շարունակելի 4 եւ վերջը՝ հարցրիվ

Նամակ՝ գաղսագործին

Արամ, բարեկամս,
Այսօր լուր մը առի ու մնացի ափ ի բերան։ Այս ամսի 2-ին (2.09.2016թ.) Գրողների միությունում կայացել է «Կամար» հանդեսի 25-րդ համարին նվիրված հանդիպում՝ թղթակիցների ու գրողների մասնակցությամբ։

Այլ ֆեյք բան, ըլլալի՞ք է։
Զէ՞ որ Արամ Սեփեթճյանի հետ դայնամավորվեցինք, որ կաղվենք Բեյրութ՝ ժիրայր Դանիելյանի հետ եւ նրան, որովտ խմբագիր, տեղյակ դաւենք մեր որոշման մասին։ Այդպես էլ արեցինք. նախ, զանգ, աղա՛ գրավոր։ Պասասխանը եկավ (նախ, զանգով, աղա՛ գրավոր), թէ այլ առիթով օգոստոսի 31-ին լինելու են Երեւանում չորս օր։ Լուր սվեք հանդիսության օրվա եւ տեղի մասին։

Պասաքանը կասե՛ք՝ այստեղ ձեռագիրն ընդհատվում է, իսկ ես ասեմ, որ դու ոչ զանգահարեցիր, ոչ էլ փուլ եկար։ Օրեր անց տեղեկացա փաստի մասին։ Բայց, չէ՞ որ Գրողների սան մասին ոչ մեկ խոսք չեղավ, ֆո ներկայությամբ ես խոսեցի ժողովուրդների միության նախագահ Ասողիկ Գեուրգյանի հետ, մեր՝ իմ եւ ֆո որոշմամբ խնդրեցի, որ նա դահլիճ տեսանքի միություն դաւիճում սարք սարի առաջ, հիմա էլ նույն տեղում, խորհրդանշական կլինի։ Զո հարցմանը, թէ ֆանի տեղ կա, դասասխանը՝ զոնե հիսուն, դու բավարար համարեցիր եւ ինձ ցույց սվեցիր այդ Միության անդամատունը, որով հողարս ես։

Տեղի ունեցածի լուրն առնելուն դեռ կաղվեցի Հակոբ Ավետիսյանի հետ. ան ալ լուր մը չուներ։ Զըլլար, չէ՞ որ Արամ Սեփեթճյանն այն դարկեց ու կարգադահ մեկն է, որ ինձ (իր թէ դիվանագետիս) հուսեց զանգահարել Հակոբին, նրան տեղյակ դաւել միջոցառման մասին, ֆանի որ Հակոբը «Կամարի» արտոնատեն է։

Հիշում ես, տղայր, իմ «բարվո»-ներս, որ ֆեյք էր վերաբերվում նրբանկատ, օրինադահ, հարգանք, կարգ ու կանոն իմանալու համար։

Վաստե եմ, հիշում ես, այդ դեղմուն ո՛ւր կորան ֆաղափարության, նրբանկատության, օրինադահության, հարգանք, կարգ ու կանոն կատարողները, որոնց իրական աղացույցը լինելու էր Ավետիսյանին (թեկուզ եւ «Ազգ»-ում լուսաբանելու մտադրությամբ) մի զանգով տեղյակ դաւել հանդիսության օրվա եւ տեղի մասին։ Իմ մասին չխոսեցիք, ես ֆեյքանից 3 տարի «փոքր եմ»...

Անուստ, ինձ հայցնի է, որ թվարկածս կատարողները ստրակայվում են ավելի գերիշխող մի կատարողայի, որն, իմ կարծիքով, մնում է թուլություն կոչվող տեսակի մեջ։ Դա «ես»-ի գերակայությունն է, որն ինձ հայցնի դարձավ գրագե դառնալու դաւից եւ որքան այն խորացավ (արդյո՞ք խորացավ) հասկացա, եթե մեր այբուբենում «ես»-ը երկու տարից է, բայց նա «ա»-ից «առաջ է ընկնում», եթե ռուսները նրան («ես»-ին) տարել են ամենավերջ, իսկ նա՛ յ-ն միշտ առջեւում է, ֆրանսիացիներն ավելի են խճողել, նա նորից «առջեւում» է, նույնն անգլիացիները, արաբները եւ այլն, հասկացա, որ այդ թուլությունը ես մարդկային է...

ՈՍՄԵՆ ԿՈՇՄՈՅԵՆ
09 սեպտեմբերի, 2016թ.

7.9. Այս նամակն արդեն դասարարս եր, տեղեկանում եմ, որ այդ գաղսին (ինձ համար) միջոցառման մասին լուր չուներ նաեւ Սուրեն Դանիելյանը, որն այս մարդուն վերջին մարդը չէ։ Գուցե, նրա ազգանունն էր դեռ խաղացել։

Տավելում հեզգրության

Այստեղ սեփեթճյանական «գաղսագործության» դրվագը չի ավարտվում։ Այլ առակ լուսարմ։ Օգոստոսի վերջին օրը եւ «Ազգ»-ի խմբագրություն է գալիս նույն՝ լիբանանահայ գրող եւ Բեյրութում լույս տեսնող «Կամար» հանդեսի խմբագրական խորհրդի անդամ Արամ Սեփեթճյանը եւ «խոր ցավով» հայցնում, որ նախատեսված միջոցառումը չի կայանալու, ֆանգի ուսումնական վերամուտի դասառաջով «Կամարի» հայաստանցի աշխատակիցների անհրաժեշտ ներկայությունը չի աղահովվի։ Հասկանալի է, ամսագրի 25-րդ համարի նույնը դեպ է հեռաձգվի անորոշ ժամանակով, մանավանդ որ հանդեսի խմբագիրն էլ այս օրերին չի կարող ներկա լինել։

Բայց... Երկուսաբար օրը, սեպտեմբերի 5-ին, գիշերը, «Ազգ»-ի խմբագրություն է մուտք գործում իմը՝ «Կամարի» գլխավոր խմբագիր ժիրայր Դանիելյանը եւ կրուկ ընդմիջելով գոհունակ արտահայտությունս, որ ինչ լավ է, հիմա արդեն կարելի է ծագրված միջոցառումը իրականություն դարձնել՝ «արդեն տեղի ունեցել է, հակառակ որ լուր դրվեք էի գալուս մասին», ասում է վրդովվածի ֆմիծաղով։

Այսինքն՝ ոչ միայն Սուրեն Դանիելյանը, այլեւ ժիրայր Դանիելյանն էլ լուր չուներ, ինչպես ես։

Եւր վարչապետի նշանակումից հետո Թուրքիան հիմնականում փոփոխեց իր արտաքին քաղաքականությունը, ինչը թույլ տվեց կարգավորել հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ: Մինչդեռ Անկարա-Արեւմուտքի հարաբերություններում բարդությունները մնում են մի քանի խնդիրների դասառարկում: Թուրքիան եւ ԱՄՆ-ը մեծ են իրար, սակայն հույսից հեղաշրջման փորձին Վաշինգտոնի ընդգծված զուտ արձագանքը, քարոզիչ Գյուլենի ճակատագիրը եւ ֆրակային հարցի հետ կապված սարածայնությունները երկու երկրներին թույլ չեն տալիս լիարժեք մտածելու: Անկարա-Մոսկվա հարաբերությունների կարգավորումը եւս չարժե գերազանցաբար: Անկարայի համար դա մարտավարական գաղափար էր, այլ ոչ թե ռազմավարական դաժնի մախաբան: Այս տեսակետն է արտահայտում Բրյուսելում գործող Եվրոպա-

վելի շուտ հաշվարկով ամուսնություն է, քան ռազմավարական գործընկերություն: Անկարայի համար գլխավորն այն է, որ հարաբերությունների բարելավումը իրեն թույլ տվեց ստավորիչ կերպով վերադառնալ Սիրիա եւ այնտեղ վերստին կարելու խաղաղ դադար մի քանի ամսվա մեկուսացումից հետո: Թուրքիայի սարածաշրջանային քաղաքականության փոփոխման մեջ էական դեր խաղաց դիրքորոշման մեղմացումը նախագահ Ասադի եւ Սիրիայում Ռուսաստանի ու Իրանի գործողությունների նկատմամբ: Ռուսաստանի հետ մերձեցումը նաեւ հնարավորություն տվեց նոր բանակցություններ սկսել «Թուրքական հոսք» գազամուղի շուրջ: «Հարավային հոսքի» շինարարության դադարեցումից հետո Մոսկվան շեշտ դնում է հենց Թուրքիայի հետ փոխգործողության վրա: Երրորդանգամ հավանաբար հասկանում է, որ ներ-

ձուսումներ են սկսվել նույնիսկ կառավարող Արդարության եւ զարգացման կուսակցության (ԱԶԿ) շարժումը: ԱԶԿ փոխնախագահ **Հայաթի Յազըջին** հայտարարել է, որ կուսակցությունը խստագույն կնշտենա Գյուլենի շարժման «համակիրներից մաքրելու» հարցին: Օրերս երկրի ներգործնախարարությունը դաժնացնում արեց սեղանակալ վարչակազմի 28 ղեկավարների, նրանց ամբաստանելով PKK-ի եւ Գյուլենի հետ կապեր ունենալու մեջ: Դրանից հետո Թուրքիայում ԱՄՆ դեսպանությունը հայտարարությամբ ամերիկյան կողմի մտահոգությունն արտահայտեց այդ որոշման կադրակցությամբ: Վարչապետ **Յուլդըմը** այդ հայտարարությունը որակեց «անընդունելի», իսկ ՆԳ նախարար **Սուլեյման Սոյլուն** ԱՄՆ-ին մեղադրեց երկրի «ներքին գործերի միջամտելու» մեջ: Թուրքիայի հասարակայնության մեջ ան-

ուն էին հակամարտության գոտի, ինչը բավարար խորությամբ հաշվարկված էր թուրքական դիվանագիտության մեջ: Հետաքրքրական է, որ 2015-ի նոյեմբերին Սիրիայի սահմանի մոտ ռուսական օդանավի խոցումից մինչեւ 2016-ի հուլիսյան հեղաշրջման փորձը ընկած ժամանակամիջոցում Արեւմուտքի լրացուցական-ֆաղափարական սարածումը Սիրիայի «բռնակալ» նախագահ Ասադի կողմից հայտնվեց նաեւ Թուրքիայի «բռնակալ» նախագահ Երդողանի կայուն կերպարը, մինչդեռ անցյալում նա ներկայացվում էր գրեթե որպես «ժողովրդավարության արեւելյան գլխավոր փորձագետ»: Պատահական չէ, որ հենց նույն ժամանակամիջոցում Թուրքիայի հարավարեւելյան վիլայեթներում կսրուկ աշխուժացավ PKK-ն, եւ երկիրը հայտնվեց ռազմաճակատների օղակում, քանզի Սիրիայում եւ Իրանում արդեն իսկ ռազմական գործողություններ էին մղվում «Իսլամական ղեկավարության» ջիհադիստների, ինչպես նաեւ սիրիացի ֆրոնտի դեմ:

Ի հայտ եկավ իրական վստահություն, որ ռազմական գործողությունները կարող են սեղանի վրա դրվել թուրքական սարածո: Միեւնույն ժամանակ թուրքական «Ջաման» թերթը գրեց սարածաշրջանում Անկարայի հանդեպ դրական վերաբերմունքի նկատմամբ մասին: «Թուրքիայի եւ Արեւմուտքի միջեւ լարվածության խորացման ֆոն դարձավ նրանց հարաձուլում օտարացումը ԵՄ-ին երկրի ինտեգրման բանակցությունների ստեղծման եւ Թուրքիայի ներադրական իրավիճակին Արեւմուտքի արձագանքման դասառարկում»: Հենց նման դրամայներում Մոսկվան որոշեց ընդունել Անկարայի ներման խնդրանքը ռուսական խոցված օդանավի համար եւ վերսկսել երկխոսությունը, քանզի որ Թուրքիայի առկայությունացումը սղառնում էր Մերձավոր Արեւելի իրադրությանը եւ մեծացնում անկանխատեսելիությունը Ռուսաստանի հարավային սահմաններում, նույն է REGNUM գործակալության վերլուծաբան **Սամիլալ Տարասովը**:

Թուրքիայի նախկին քաղաքական գործընկեր **Ռուսլ Զելիֆյովի** խոսքերով, «Անկարան հասկացավ, որ գոյություն ունեն լիարժեք լուրջ խնդիրներ, քան Ասադի դաժնացումը Թուրքիային: Քանզի Թուրքիային մերձավորաբար ենթարկված աշխարհաֆաղափականության կենտրոնի մոտեցրին հենց Ռուսաստանի հետ դաժնից եւ Իրանի հետ համագործակցությունը, այլ ոչ թե Արեւմուտքի հետ գործընկերությունը: Մոսկվայի ու Թեհրանի հետ դաժն կազմելով՝ Անկարան սկսեց առավել վճռականորեն քննադատել Արեւմուտքին: Հարկավոր է այս համատեղումը դիտարկել Սիրիայում Թուրքիայի ձեռնարկած «Եվրոպայի վահան» ռազմական գործողությունը, որն անհնար կլինեք նույնիսկ Վաշինգտոնի աջակցության, բայց Մոսկվայի անհամաձայնության դեմքում:

Ինչ կլինի հետագայում: Բրիտանական «Թայմս» ազդեցիկ օրաթերթի կարծիքով, «Մերձավոր Արեւելում Արեւմուտքի գլխավոր դաժնող Թուրքիայի գործողություններն այժմ անկանխատեսելի են, ինչը ԱՄՆ որոշ ներկայացուցիչների սխիտեց խորեք այլընտրանքային դաժնակցների որոնման մասին», իսկ «չափազանց երկար կառավարող» Երդողանի ներկայիս ֆաղափարականությունը հարկավոր է «փոփոխել, ինչպես դաժնող հետ նրա նետումանիզմի հետ»: Բացի դրանից, ըստ «Թայմսի», Արեւմուտքը դարձավ ի խզել «Մոսկվա-Անկարա-Թեհրան» սիրային եռանկյունին, որի սահմանագծերը ամառային փոփոխվում են, ինչպես նաեւ խորհրդավորությամբ լի գոթական վերջի սյուլետային գծերը, որտեղ «ողբերգական հերոսուհին» ստիպված է ընտրություն կատարել երկու երկրագույների միջեւ, որոնցից մեկը կենսասեր է ու հմայիչ, մյուսը՝ գաղտնադաս ու մտածական: Իսկ չարագործի դեմում դեմ է հանդես գալ ԱՄՆ-ը:

Պատասխան **Պ. ԲԵՇԵՅԱՆԸ**

Ռուս-թուրքական հարաբերությունները՝ հաշվարկով ամուսնություն

Երդողանի նոր փորձությունները ըստ «Թայմսի»

կան ֆաղափարականության կենտրոնի աւելագ վերլուծաբան **Ամանդա Պոլը**: Նա նշում է, որ հուլիսյան հեղաշրջման անհաջող փորձից հետո ԱՄՆ-ի ու Եվրոմիության հետ Թուրքիայի հարաբերությունները նկատելիորեն վաթառացել են, քանզի որ Անկարան դժգոհ է Արեւմուտքի «անհամարժեք» արձագանքից: Հեղաշրջման փորձից առաջ էլ հարաբերություններն իդեալական չէին: Օրինակ, Վաշինգտոնն ու Անկարան սարածայնություններ ունեին Սիրիայի եւ մասնավորապես սիրիացի ֆրոնտի առնչությամբ: Անկարան մինչեւ օրս կարծում է, որ «ժողովրդավարական միություն» ֆրակային կուսակցությունը եւ դրա աշխարհագործող Թուրքիայում արգելված PKK-ի սիրիական ճյուղն են: Իսկ ԱՄՆ-ը ֆրոնտին գլխավոր դաժնակցներ է համարում «Իսլամական ղեկավարության» դեմ մղվող դաժնարում: Ինչպես Անկարան, Վաշինգտոնը եւս ահաբեկչական կազմակերպություն է համարում PKK-ին, սակայն նույն բնորոշումը չի տալիս «ժողովրդավարական միությանը»: ԱՄՆ-ի հետ երկխոսությունը բարդացնում է նաեւ այն, որ քարոզիչ Ֆեթուլլահ Գյուլենը, ում Անկարան համարում է անհաջող հեղաշրջման նախաձեռնողը, ինքնակամ սարածի կարգավիճակով աղոթում է Փենսիլվանիայում: Բացի դրանից, ԱՄՆ-ը եւ Եվրոմիությունը մտահոգ են, որ նախագահ Երդողանի կառավարման ուժը դաժնում է ավելի ու ավելի միահեծան:

կայիս հաշտեցումը զուտ մարտավարական գաղափար է, եւ որ Թուրքիային ձեռնարկ չէ երկրի գազային շուկայում ՌԴ ազդեցության ընդլայնումը (գազի ներմուծման ծավալների 56,3 տկոսը), ինչը կտեղի ուշադրությունը այդ շուկայի կայունության ուղղված ներդրումների անհրաժեշտությունից: «Թուրքական հոսքը» Անկարայից շուտ Մոսկվային է դեմք, քանզի որ Ռուսաստանն ուրիշ ձեռք չի կարող վերադարձնել այն 12 մլրդ դոլարը, որ ծախսվել է ներքին սարանցիկ կարողությունները «Հարավային հոսքի» եւ «Թուրքական հոսքի» վերափոխելու վրա: Տվյալ համազանգը բանակցություններում ուժեղացնում է Անկարայի դիրքը: Մոլեմ 200 սարի թուրքերը փորձում են եվրոպականացնել իրենց երկիրը: Այդ գործընթացը հետ շրջելն այնքան էլ դյուրին չէ, թեւեւ Թուրքիան դժվար ժամանակներ է աղոթում: Ինչ վերաբերում է ՆԱՏՕ-ին, Թուրքիան կարելու դաժնակց է եղել 1952 թ. դրան անդամակցելուց ի վեր: Նա ամրադրել է եվրոպականության անվանագությունը «սառը դասերազմի» սարիներին եւ որը աշխարհում մասնակցել է ՆԱՏՕ-ի բազմաթիվ գործողությունների:

Թուրքիայում հուլիսյան հեղաշրջման փորձից հետո կալանավորվեց ավելի քան 40 հազար մարդ, ավելի քան 20 հազարը ձերբակալվեց, 79 հազարը հեռացվեց ղեկավարական ծառայությունից: Մյուս կողմից, 38 հազար հանցագործ ազատ է արձակվելու, որոնցից տեղ բացվի խոսվությանը մասնակցելու մեջ մեղադրվողների համար: Երկրում իրականացվում են զանգվածային զսուսումներ: Ձերբակալված կամ հեռացված անձանցից շատերը առհասարակ որեւէ ձեռք կադրված չեն Ֆեթուլլահ Գյուլենի հետ:

ցյալում եւս եղել են հակամերիկյան սրամարդություններ, բայց դրանք երբեք այստիպի ուժգնությամբ չեն արտահայտվել: Վերջին սարիներին ԱՄՆ-ը դրա դաժնացումը փնտրում էր ոչ այնքան իր մերձավորաբար ենթարկված ֆաղափարականության, որքան Անկարայի դիվանագիտության, մասնավորապես Մոսկվայի հանդեպ նրա դիրքորոշման մեջ: Ընդամենի Թուրքիան մնում էր Արեւմուտքի կարելու ռազմավարական դաժնակցից Մերձավոր Արեւելում: Դա հասկացնելու ցայտուն կերպով դրսեւորվեց այստեղ կոչված «արաբական գարնան» ժամանակ, երբ Հյուսիսային Աֆրիկայի եւ Մերձավոր Արեւելի որոշ երկրներում սկսեցին տարաբար վերաբերվել թուրքիայի մրցակիցներ դարձած վարչակարգերը, իսկ Անկարան, թուրքական «Ջունուրիթեթ» թերթի խոսքերով, գայթակղություն ունեցավ «այս ու այն կողմ հիմնեցնելու առաջ շարժվելու եւ իրեն լողավազան ընդունած ձահձի մեջ ցասկելու»: Հենց թուրք փորձագետների գնահատմամբ, Անկարան, որը հույս ունեւ «բացվել աշխարհի առջեւ եւ հուժկու ազդանշան տալ սարածաշրջանին», իրականում «սկսեց ներամփոփվել եւ սուղվել ներքին ձգնաժամի մեջ»: «Արաբական գարնանից» հետո դա երկրորդ աշխարհաֆաղափարական երեսույթն էր: Թուրքական Milli Gazete-ն գրում է, որ ԱՄՆ-ին ու նրա դաժնակցիցներին հետեւող Թուրքիան սիրիական ձգնաժամի մեջ ներառվելուց հետո ՆԱՏՕ-ից սղապված աջակցության փոխարեն «ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն» սկսեց ենթարկվել «արաբի միջամտությանը»: Այդ ձգնումը Անկարային թույլ չէր տալիս փոխել դրսեւորման, որը երկիրը դարձնում էր մի նոր Սիրիա: Այսինքն՝ Անկարային ներա-

Ինչ վերաբերում է ռուս-թուրքական հարաբերությունների կարգավորմանը, Ամանդա Պոլը դա համարում է դրական երեւույթ, քանզի որ խզումը բացասաբար էր ազդել երկու երկրների վրա եւ սրել էր լարվածությունը մասնավորապես Սեւ ծովի շրջանում: Սակայն այդ մերձեցումն ա-

Մեկնարկել է Հայաստանի ներքին աուդիտորների ինստիտուտի 2-րդ միջազգային կոնֆերանսը

Երեւանի «Բեսթ Վեսթերն Կոնգրես» հյուրանոցում մեկնարկել է Հայաստանի ներքին աուդիտորների ինստիտուտի միջազգային 2-րդ կոնֆերանսը: Երկօրյա կոնֆերանսն իր հարկի սակ է հավաքել ներքին աուդիտի կիրառման սարքեր ոլորտների մասնագետների՝ Հայաստանից եւ արտերկրից: Կոնֆերանսին մասնակցում են աուդիտի ոլորտի, ֆինանսական սեկտորի՝ բանկային, ադապտացիայի, մեդիայի ընկերությունների, ինչպես նաեւ մեծական կառավարման ոլորտի հայտնի կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Իրենց մասնագիտական փորձով միմյանց հետ կիսվում են Հայաստանի, Արցախի, Ռուսաստանի, Վրաստանի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսի եւ ՄԱԵ մասնավոր, հանրային եւ ֆինանսական սեկտորները ներկայացնող բանախոսները: Կոնֆերանսի զվարճար գործընկերներն է Հայաստանի հեռահաղորդակցության

առաջատար օպերատոր ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ը:
Հայաստանի ներկայացուցիչներն են Հայաստանի ներքին աուդիտորների ինստիտուտի նախագահ Արա Զալաբյանը եւ Կենտրոնական բանկի փոխնախագահ Ներես Երիցյանը, իսկ Հայաստանի մասնավոր ոլորտը ներկայացնում է ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի գլխավոր սնուցիչ Ռալֆ Յիրիկյանը: Արա Զալաբյանը, Ռալֆ Յիրիկյանը եւ Ներքին աուդիտորների միջազգային ինստիտուտի խորհրդի ավագ փոխնախագահ Անգելա Վիցանին հանդես են եկել բացման խոսքով: Բանախոսներն ընդգծել են միջազգային մասնագիտական հարթակներում Հայաստանի ներկայության

կարևորությունը՝ որդես կառավարման ոլորտում նորարար լուծումներով աջի ընկնող երկրի, ինչպես նաեւ ողջունել են Հայաստանի առաջընթացը կորորաշիվ կառավարման ոլորտում:
«ՂԺվար է գերազանցաբար ներքին աուդիտի կարևորությունը թափանցիկ եւ արդյունավետ բիզնես-կառավարման ինստիտուցիոնալ հիմքերի ստեղծման հարցում: Ներքին աուդիտը նախադաս է բիզնես կոչվող կենդանի օրգանիզմում սարքեր համակարգերի առողջությանը ստանձնացող ռիսկերի վաղ հայտնաբերումն ու կանխարգելումն է: Այն նաեւ ուղղված է ներքին կանոնակարգերին, ընթացակարգերին, ՀՀ Սահմանադրության ղախտներին, ինչպես նաեւ ընկերության ռազմավարության անհամապատասխանության դեպքերի բացահայտմանը: Մրցակցային բիզնես միջավայրում գործող ընկերությունների համար ներքին աուդիտն անհրաժեշտ ռազմավարա-

կան գործիք է՝ մրցակցային առավելություն ձեռք բերելու եւ այն ղափառանելու հարցում»,- նշել է ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի գլխավոր սնուցիչ Ռալֆ Յիրիկյանը «Ինչպես իրականացնել փոփոխություններ» խորագրով իր ելույթում:
Ներքին աուդիտի միջազգային կոնֆերանսի կազմակերպումը Հայաստանում կարևոր է երկրում կորորաշիվ կառավարման մեակային զարգացման զտակցից: Այն նաեւ կօգնի գործարար հասարակությանը ներկայացնել առողջ եւ կայուն բիզնես միջավայր ստեղծելու հարցում ներքին աուդիտի նշանակությունը, նպասակներն ու առավելությունները: Արտերկրից ժամանած՝ ներքին աուդիտի փորձառու մասնագետները ծանոթանում են ներքին աուդիտի եւ կորորաշիվ կառավարման ոլորտներում Հայաստանի ձեռքբերումներին, ինչն իր հերթին նպաստում է երկրի դրական վարկանիշի բարձրացմանը:

«Viva 2500» եւ «Viva 3500». ավելացված խոսելաժամանակ դեռի ՀՀ այլ, 374 97 եւ 374 47 ցանցեր, Ռուսաստան, ԱՄՆ եւ Կանադա

«Viva 2500» սակագնային լուծումը ծառայությունների փաթեթը համարվել է 50 րոպե խոսելաժամանակով դեռի ՀՀ այլ, 374 97 բջջային եւ 374 47 հաղափային ցանցեր, Ռուսաստան, ԱՄՆ եւ Կանադա: Իսկ «Viva 3500» սակագնային լուծումի բաժանորդներն այժմ հնարավորություն ունեն օգտագործելու 100 րոպե խոսելաժամանակ, դեռի ՀՀ այլ, 374 97 եւ 374 47 ցանցեր, ինչպես նաեւ դեռի Ռուսաստան, ԱՄՆ եւ Կանադա զանգահարելու համար, նախկին 50-ի փոխարեն:

Մատուցվող ծառայություն	Viva 2500	Viva 3500
Ավելավորված ժամանակ	2500 րոպե	3500 րոպե
Ներքին ցանցային խոսելաժամանակ	2500 րոպե	3500 րոպե
Բնակիչներ	2000 ԼՊՊ	3000 ԼՊՊ
Խոսելաժամանակով դեռի՝ 22 այլ, 374 97 բջջային եւ 374 47 հաղափային ցանցեր, Ռուսաստան, ԱՄՆ եւ Կանադա*	50 րոպե	100 րոպե
*SMS՝ դեռի 22 բջջային ցանցեր	250	250
Լուծում դեռի ավելավորված ժամանակով	Պ161*2500+	Պ161*3500+

*Համարահավաքման ձեռնարկ՝ 77 00 [երկր կող] [հեռախոսահամար]
«Viva 2500» եւ «Viva 3500» սակագնային լուծումներն էլ ավելի գրավիչ են դարձել շուկայի վաճառականներին, ինչն ամսական նույն կամարի դիմաց հնարավորություն է ընձեռում գրանցված զանգեր դեռի ՀՀ այլ ցանցեր, 374 97 եւ 374 47 ցանցեր, Ռուսաստան, ԱՄՆ եւ Կանադա: Այս ֆայլով մե՞նք ընդառաջել ենք բաժանորդների կարիքներին եւ հոգացել նրանց հարմարավետության մասին»,- ասել է ՎիվաՄեյ-ՄՏՍ-ի գլխավոր սնուցիչ Ռալֆ Յիրիկյանը:
Մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 ամվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օւլայն» լուծումի միջոցով, կամ այցելել մեր սոցալարման կենտրոններից որեւէ մեկը: Մեր նորություններին մատուցելով ծանոթ լինելու համար միացել մեզ Ֆեյսբուքում <https://www.facebook.com/VivaCellMTSofficialpage>

ՑՈՒՑԱՆՎԱԿՆԵՍ

Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության կազմակերպմամբ եւ Ֆրանսիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանության աջակցությամբ

ԱՍԻԿԱ-Ի ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆՎԱԿՆԵՍ

Ոսկե հասման ինֆոգրոպիկ մտահղացմամբ

Ցուցահանդեսը նվիրվում է Հայաստանի Հանրապետության անկախության 25-րդ տարեդարձին

Բացումը տեղի կունենա այսօր 2016 թվականի սեպտեմբերի 16-ին, ժամը 15-ին Երեւանի քաղաքապետարանի ժամանակակից արվեստի թանգարանում Հասցեն՝

Երեւան, Մաւսոցի դղորդա 7
Ֆոն.: (10) 53 55 67-53 53 59

Ցուցահանդեսը բաց է սեպտեմբերի 16-ից հոկտեմբերի 4-ը, բացի երկուշաբթի օրերից

Սեպտեմբերի 23-ին կմեկնարկի «Մոսե» կինոփառատոնը

«Մոսե» կինոփառատոնը բուսով կհանուերներին կներկայացնի մրցութային ծրագրում ընդգրկված 104 ֆիլմ աբխաբի 38 երկրներից (ի դեռ, փառատոնին 61 երկրներից ներկայացվել են 336 ֆիլմերի հայեր):
Փառատոնին մասնակցում են խաղարկային եւ վավերագրական, լիամետրաժ ու կարճամետրաժ ֆիլմեր, որոնք ներկայացված են «Բովանդակությունը՝ կին» հիմնական մրցութային ծրագրում, «Անկախություն» եւ «ՄՀՁ» թեմաներով հասուկ մրցութային ծրագրերում եւ «Ուսանողական» մրցութային ծրագրում: Ամենամեծ ֆանակային ֆիլմերը ներկայացված են Ֆրանսիայից, Ռուսաստանից եւ ԱՄՆ-ից: Հայաստանից նախնական ընտրությունն անցել է 12 ֆիլմ:
ժյուրիի անդամ Կարինե Ջանցուրազյանը, խոսելով ընտրված ֆիլմերի մասին, ԱԶԳ, որ մեկ ընդհանուր գիծ է նկատել. «Բոլոր ֆիլմերում ես տեսնում եմ մի առանձնահատկություն, որը, իհարկե, սխրեցնում է: Գրեթե ամեն տեղ կինը ներկայանում է ընկճված, բոլոր ֆիլմերում առկա են խիստ միայնությունն ու հուսահատության ճիչը: Իսկապես մի ներքին ղախանջ առաջացավ, որդեսգի հասարակության ավելի լայն շերտերը մասնակցեցին եւ դիտեցին այս ֆիլմերը»:
Կինոգեո, ղորՖեստր, ժյուրիի անդամ Աննետա Երզնկյանին էլ դուր է եկել հասկապես ֆիլմերի բազմազանությունը. «Միջազգային ֆորմասն արդեն ղարակորեցնող է եւ նշան է այն բանի, որ փառատոնը չի դոփում տեղում, այլ զարգանում է: Հոյս ունեմ փառատոնը կունենա երկար կյանք, եւ մե՞նք ակամատես կլինենք հետաքրքրական բացահայտումների»:
«Մոսե» կինոփառատոնի մրցութային ծրագրում ընդգրկված ֆիլմերը ցուցադրվելու են Երեւանի սարքեր կինոսահներում եւ մշակութային կենտրոններում, ցուցադրություններ են նախատեսվում նաեւ Գյումրիում:
Նշենք, որ փառատոնը կարունակվի մինչեւ սեպտեմբերի 30: Մ. Տ.

ՇՆՈՐՀԱՆՎԵՍ

Եղիկ Ջերեջյանի «Մեծն Մուրա» գրքի շուրհանդեսը տեղի կունենա 2016 թ., սեպտեմբերի 22-ին, հիմնադրամի, ժամը 17:30-ին, Ազգային գրադարանի միստերի դահլիճում (Երեւան, Տերյան 72, II հարկ):

Բացման խոսք
Աւոս Մելիքյան
ՀՀ ԳԱԱ ղարմության ինստիտուտի սնուցիչ
ԳԱԱ ակադեմիկոս

Ողջույնի խոսք
Հրանուկ Հակոբյան
ՀՀ սփյուռքի նախարար

Գրքի ներկայացում
Սուրեն Սարգսյան
ղարմական գիտությունների դոկտոր
Ավեսիս Փոսոյան (Կիրոս)
ղարմաբան, հրաղարակագիր

Ելույթներ
Ընդունելություն

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրասարակութեան Իտ արի
Հիմնադիր եւ հրասարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010, Հանրապետութեան 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@armirco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱԵՏԻՅԵԱՆ հեռ. 060 271117
Հավակարանիտիւն (զովազդ) հեռ. 582960,
060 271112
Լրագրողների տեղեակ հեռ. 060 271118
Համակարգչ. ծառայութիւն հեռ. 060 271115
Շուրջօրյա լրահաւաք ծառայութիւն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Համակարգչային ծառայութիւն՝ «Ազգ» թերթի

Թերթի միւլտերի ամբողջական թե մասնակի արտատրումները տղազիր մամուլի միջոցով, ղաղիտեղուտաստեղութեամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խտիւ արգելու են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրենքի:
Նիւլերը չեն գրախոսուում ու չեն վերադարձում:
Գ տառով յորդաւծները զովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը ղարախաւանատիւն չի կում:
"AZG" Weekly
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117